

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδοος

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησίαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

16 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΗΜΟΥ ΩΛΙΑΡΙΩΝ

[Ὑπῆρχε μέχρι τοῦ 1840 ἐν Πάρῳ. Ἐκτοτε συνεχω-
νεύθη ἐν τῷ δ ἡ μ φ Π ἄ ρ ο υ].

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

Τῇ 31 Δεκεμβρίου 1879 λήγει τὸ τέ-
ταρτον ἔτος τῆς Ἑστίας. Ὅσοι τῶν
κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξα-
κολουθήσωσι λαμβάνοντες τὴν Ἑστίαν
καὶ κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος, παρακαλοῦνται
ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν αὐ-
τῆς, πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1880, τὸ τί-
μημα τῆς συνδρομῆς, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ δι-
ακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

KINEZOY ΠΑΘΗΜΑΤΑ EN KINAI

Μυθιστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνίετα· ἰδί σελ. 769.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Ὅπερ θὰ ἦτο λίαν λυπηρόν, ἀν δὲν ἐπραγματεύετο
περὶ ἰδιαιτέρων ἐθίμων τοῦ Οὐράνιου Κράτους.

Ὅ,τι καὶ ἂν ἔλεγεν ἡ διανοεῖτο ὁ ἐντιμό-
τατος Κ. Γουλιέλμος I. Βίδουλφ, τὸ ταμεῖον
τῆς Ἐκατοντούτιδος ἠπειλεῖτο σπουδαίως δι-
ότι τὸ σχέδιον τοῦ Κιν-Φό δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων,
ὧν, μετὰ προηγουμένην σκέψιν, ἀναβάλλει τις
ἀορίστως τὴν ἐκτέλεσιν. Ὁ μαθητὴς τοῦ Βάγγ,
κατεστραμμένος ἤδη οἰκονομικῶς, εἶχε σπου-
δαίως ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ βίον, ὅστις,
καὶ πλούσιος ὅτε ἦτο, λύπας μόνον καὶ ἀνίαν
προὔξενε εἰς αὐτόν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Σούν ἐγχειρισθεῖσα ἐπιστολή, ὁ-
κτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν τῆς, προήρχετο
ἐξ Ἀγίου Φραγκίσκου, καὶ ἀνήγγελλε τὴν ἀνα-
στολὴν τῶν πληρωμῶν τῆς Κεντρικῆς Καλι-
φορνικῆς Τραπεζῆς. Ἡ περιουσία δὲ τοῦ Κιν-Φό

ἀπετελεῖτο καθ' ὅλοκληρίαν σχεδόν, ὡς γνω-
ρίζομεν, ἐκ μετοχῶν τῆς τραπεζῆς ταύτης, ἥ-
τις τοσοῦτον τέως ἦτο ἀσφαλῆς. Οὐδεὶς ὅμως
ὑπελείπετο δισταγμός, ἡ δὲ εἰδήσεις, ὅσω καὶ
ἂν ἐφαινετο ἀπιθάνος, ἦτο ἀληθῆς δυστυχῆς.
Αἱ ἐφημερίδες τὴν ἐβεβαίουν, καὶ ὁ Κιν-Φό κα-
τεστρέφετο ἐντελῶς ὑπὸ τῆς κηρυχθείσης ἤδη
πτωχεύσεως.

Πλὴν τῶν μετοχῶν ἐκείνων οὐδὲν ἢ σχεδόν
οὐδὲν τῷ ἀπέμενε. Ἡ ἐν Σάγγ-Χάϊ κατοικία
του, ἥς ἡ ἀδύνατος σχεδὸν πώλησις ἀσήμαντον
μόλις θ' ἀπέφερε προϊόν· αἱ ὀκτὼ χιλιάδες ταλ-
λῆρων, ἃς εἶχε πληρώσει ὡς ἀσφάλιστρα εἰς
τὴν Ἐκατοντούτιδα· καὶ μετοχαὶ τινες τῆς Ἐ-
ταιρίας τῶν ἀτμοκινήτων τοῦ Πέν-Τσιν, αἰτι-
νες, αὐθημερόν πωληθεῖσαι, μόλις παρείχον εἰς
αὐτόν τὰ μέσα νὰ περάνῃ εὐσχήμως τὸν βίον.

Κάτοικός τις τῆς Δύσεως, Γάλλος ἢ Ἀγ-
γλος, ἤθελεν ἴσως στωϊκώτερον ἀποδεχθῇ τὴν
περιπέτειαν αὐτὴν τῆς ζωῆς, καὶ ἤθελε προσ-
παθήσει ν' ἀναζήσῃ διὰ τῆς ἐργασίας. Κάτοικος
ὅμως τοῦ Οὐράνιου Κράτους ἄλλως ἔπρεπε νὰ
σκεφθῇ καὶ νὰ πράξῃ. Ὁ Κιν-Φό, ὡς ἀληθῆς
Κινέζος, καὶ χωρὶς τινος ἐλέγχου τῆς συνειδή-
σεώς του, ἐξέλεγε τὴν αὐτοχειρίαν ὡς μέσον
ἀπαλλαγῆς, μετὰ τῆς τυπικῆς ἐκείνης ἀπαθείας,
ἥτις χαρακτηρίζει τὴν κιτρινήν φυλὴν.

Ὁ Κινέζος ἔχει ἀδρανῆς μόνον θάρρος, ἀλλὰ
τὸ ἔχει εἰς μέγιστον βαθμόν. Ἡ πρὸς τὸν θά-
νατον ἀδιαφορία του εἶνε ἀληθῶς μοναδική. Ἀ-
σθενὼν, προσδοκᾷ αὐτὸν ἀπαθῆς· κατὰδικος δέ,
καὶ ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ δημίου ἤδη εὐρίσκό-
μενος, τὸν περιμένει ἀφοβάς. Αἱ συχναὶ δημόσιαι
ἐκτελέσεις θανατικῶν ποινῶν, ἡ θέα τῶν φοβερῶν
βασάνων, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κλίμακα τῶν
ποινῶν ἐν τῷ Οὐράνιῳ Κράτει, ἐφακείωσαν ἐνω-
ρίς τοὺς γίους τοῦ Οὐρανοῦ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς
ἀλύπου παραιτήσεως τῶν ἐγκοσμίων.

Οὐδὲν ἐπομένως ἄπορον, ὅτι ἐν πάσῃ οἰκογε-
νεῖᾳ ἡ τοῦ θανάτου ἰδέα εἶνε καθημερινή καὶ
συνήθης ὁμιλία, καὶ συνδέεται πρὸς πᾶσαν συ-
νήθη πρᾶξιν τοῦ βίου. Ἡ τῶν προγόνων λατρεία
ἀνευρίσκεται καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀπορωτά-
τοις. Εἰς τῶν πλουσίων τοὺς οἴκους ὑπάρχει
πανταχοῦ εἶδος τι οἰκιακοῦ βωμοῦ· εἰς πᾶσαν
δὲ πτωχὴν καλύβην γωνία τις ἐπιφυλάσσεται
εἰς τῶν προγόνων τὰ λείψανα, ὧν ἡ ἐορτὴ τε-

λείται τὸν δεύτερον μῆνα. Τούτου δ' ἕνεκα εὐρίσκει τις ἐν τῷ αὐτῷ ἐμπορικῷ καταστήματι κλίνας βρεφῶν, γαμήλια δῶρα καὶ φέρετρα παντοδαπά.

Ἡ ἀγορὰ φερέτρου ἀποτελεῖ διαρκὲς τοῦ Κινέζου μέλημα. Τὰ σκεύη τῆς πατρικῆς οἰκίας θὰ ἦσαν ἑλλειπῇ, ἀνδρὲς ὑπῆρχε φέρετρον μεταξὺ αὐτῶν, ὃ δὲ υἱὸς νομίζει καθήκον του καὶ τρυφερόν τῆς στοργῆς του δεῖγμα νὰ προσφέρει αὐτὸ εἰς τὸν πατέρα του ζῶντα. Ἡ νεκρικὴ ἐκείνη κλίνη ἀποτίθεται τότε εἰς ἰδιαιτέρον δωμάτιον, κοσμεῖται, εὐτρεπίζεται, καὶ διατηρεῖται πολλάκις ἔτη μακρά, ἀφοῦ δεχθῇ τὸ λείψανον εἰς τοὺς κόλπους τῆς. Ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ πρὸς τοὺς νεκροὺς σέβας ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς κινεζικῆς θρησκείας, καὶ συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς σύσφιγξιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν.

Ὁ Κιν-Φὸ ἐπομένως ἡσυχότερον παντὸς ἄλλου ἐσκέπτετο τὴν ἰδίαν χειρὶ καταστροφὴν τοῦ βίου του. Ἀσφαλίσας τὸ μέλλον τῶν δύο προσφιλῶν εἰς αὐτὸν ὄντων, τί ἄλλο ἠδύνατο ν' ἀναπολήσῃ μετὰ πόθου; Οὐδέν. Οὐδὲ τύψιν συνειδήσεως προὔξενε εἰς αὐτὸν ἡ αὐτοχειρία, διότι τὸ ἐν τῇ Δύσει ὡς ἐγκλημα θεωρούμενον νομίζεται πρᾶξις νομιμωσύνης, οὕτως εἰπεῖν, παρὰ τῷ παραδόξῳ πολιτισμῷ τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας.

Οὕτως ἡ ἀπόφασίς τοῦ Κιν-Φὸ ἦτο ἐσκεμμένη, καὶ οὐδεμία ἐπήρεια, οὐδ' αὐτὴ ἡ τοῦ Βάγγ, ἠδύνατο νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τῆς ἐκτελέσεώς τῆς.

Ἀλλῶς δὲ ὁ φιλόσοφος ἠγνόει ἐντελὺς τὰ σχέδια τοῦ μαθητοῦ του. Ὁ Σούν ἐπίσης οὐδὲν περὶ αὐτῶν ἐγνώριζε, κ' ἐν μόνον τοῦτο εἶχε παρατηρήσει, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του ὁ Κιν-Φὸ ἐφαίνετο ἀνεκτικώτερος πρὸς τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ ἀνοησίας.

Ὁ Κιν-Φὸ παρήγγειλε τὸ φέρετρον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν Μάου-Τσέν, ὅπου κατασκευάζονται τὰ κάλλιστα, καὶ ἠγόρασεν ἕνα λευκὸν ἀλέκτορα, εἰς ὃν, κατὰ τὰς κινεζικὰς παραδόσεις, ἐνσαρκούνται τὰ περιπτάμενα πνεύματα, ἅτινα ἠθελον τυχὸν ἀρπάσει στοιχεῖά τινα, ἐκ τῶν ἐπὶ ἀποτελούντων τὴν κινεζικὴν ψυχὴν. Μετὰ τοῦτο συνέταξε τὸ πρόγραμμα τῆς κηδείας του καὶ ἔγραψε τὴν διαθήκην του, κληροδοτήσας εἰς μὲν τὴν νεαρὰν χήραν τὴν ἐν Σάγγ-Χαῖ οἰκίαν του, εἰς δὲ τὸν Βάγγ εἰκόνα τινὰ τοῦ αὐτοκράτορος Τάϊ-Πίγγ, ἣν ἀσμένως πάντοτε ἐθεώρει ὁ φιλόσοφος.

Τὴν 20 Ὀκτωβρίου ἐφθασεν ἀπὸ τῆς Μάου-Τσέν τὸ φέρετρόν του, ἐπιμελῶς συνσκευασμένον, οὐδεὶς δ' ἐν τῷ οἴκῳ του ἐξεπλάγη ἐπὶ τούτῳ, οὔτε ὁ Σούν, οὔτε ὁ Βάγγ, οὔτε τῶν ὑπηρετῶν οἰοσάποτε. Τὸ νεκρικὸν αὐτὸ ἀριστοτέχνημα ἀπετέθη ἐν τῷ θαλάμῳ τῶν προγόνων, ὅπου, στίλβούμενον, τριβόμενον καὶ καθαριζόμενον, ἤθελε βεβαίως μακρὸν χρόνον ἀναμείνει τὸ

τέλος τοῦ μαθητοῦ τοῦ φιλοσόφου Βάγγ. . . Ἄν τὰ πράγματα δὲν εἶχον ἄλλως ὁρισθῇ. Ἀλλ' αἱ ἡμέραι τοῦ Κιν-Φὸ ἦσαν ἡριθμημέναι, καὶ ἤγγιζεν ἡ ὥρα, ἥτις ἐμελλε νὰ κατατάξῃ καὶ αὐτὸν μεταξὺ τῶν προγόνων τῆς οἰκογενείας.

Ἀληθῶς τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν εἶχεν ὁριστικῶς ἀποφασίσει ὁ Κιν-Φὸ νὰ καταλίπῃ τὸν βίον.

Ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἦλθεν ἐπιστολὴ τῆς περιαλγῶς Λε-Οῦ.

Ἡ νεαρὰ χήρα προσέφερεν εἰς τὸν Κιν-Φὸ τὴν μικρὰν αὐτῆς περιουσίαν. Τὰ πλούτη ἦσαν δι' αὐτὴν ἀσήμαντα, ἔγραφεν· ἠδύνατο νὰ τὰ στερηθῇ. Τὸν ἠγάπα· τί περισσώτερον τῇ ἐχρειάζετο; Δὲν ἠδύνατο ἄρ' αὖ γὰρ νὰ ζήσωσιν εὐτυχεῖς καὶ πτωχότεροι;

Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, ἀποπνεύουσα εὐλικρινεστάτην ἀγάπην, δὲν κατώρθωσε νὰ μετατρέψῃ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Κιν-Φὸ.

— Ὁ θάνατός μου μόνος δύναται νὰ τὴν πλουτίσῃ! διελογίσθη.

Ἐμενεν ἤδη νὰ ὁρισθῇ ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐσχάτης του πράξεως. Ὁ δὲ Κιν-Φὸ ἠσθάνετο εὐχαρίστησιν κανονίζων τὰ κατ' αὐτὴν, κ' ἐλπίζων ὅτι ἡ ὑστάτη του ὥρα, ὅσον βραχεῖα καὶ ἂν ἦτο, θὰ προὔξενε τοῦλάχιστον εἰς αὐτὸν στιγμιαίον τῆς καρδίας παλμόν.

Ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ γιάμεν ἠγείροντο τέσσαρες ὠραῖαι σκιᾶδες, κεκοσμημέναι δι' ὅλης τῆς φαντασίας τῆς κινεζικῆς τέχνης. Ὄνομάζοντο δέ, ἡ μὲν «Σκιὰς τῆς Εὐτυχίας», ὅπου ὁ Κιν-Φὸ οὐδέποτε εἰσῆρχετο· ἡ δὲ «Σκιὰς τοῦ Πλούτου», ἣν ἐθεώρει μετὰ μεγίστης περιφρονήσεως· ἡ τρίτη «Σκιὰς τῆς Ἡδονῆς», ἥς αἱ θύραι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἦσαν δι' αὐτὸν κλεισταί· καὶ ἡ τετάρτη «Σκιὰς τῆς Μακροβιότητος», ἣν ἀπόφασιν εἶχε νὰ κηρύκῃ.

Τὴν τελευταίαν ταύτην ἐξέλεξεν ἀνεπιγνώστως, καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ κλεισθῇ τὴν ἐπομένην νύκτα. Ἐκεῖ θὰ τὸν ἀνεύρισκον τὴν ἐπιούσαν, εὐδαίμονα ἤδη ἐν τῷ θανάτῳ.

Πῶς ὅμως ν' ἀποθάνῃ; Νὰ σχίσῃ τὴν κοιλίαν του ὡς Ἰάπων, νὰ ἀπαγχονισθῇ διὰ τῆς μεταξίνης του ζώνης, ὡς μανδαρινός, ἢ ν' ἀνοίξῃ τὰς φλέβας του ἐντὸς εὐδούς λουτροῦ, ὡς ἐπικούρειός τις τῆς ἀρχαίας Ρώμης; Ὁχι. Οἱ τρόποι οὗτοι τῷ ἐφαίνοντό πως κτηνώδεις, καὶ δυσάρεστοι ἄλλως διὰ τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς ὑπηρέτας του. Δύο τρεῖς κόκκοι ὀπίου μᾶλλον, ἀνάμικτοι μετ' ὀξέος δηλητηρίου, τῷ ἐφαίνοντο ἀρκούντες ἵνα διαβιβάσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ τὸ αἰσθανθῇ, μεταβαίνων ὡσεὶ ἐν ὄνειρῳ ἀπὸ τοῦ προσκαίρου ὕπνου εἰς τὸν αἰώνιον.

Ὁ ἥλιος ἤρχιζεν ἤδη κλίνων πρὸς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ὀλίγα μόνον ὥραι ζωῆς ὑπελείποντο εἰς τὸν Κιν-Φὸ. Πθέλησε τότε νὰ ἴδῃ ἐν ἐσχάτῳ

περιπάτῳ τὴν πεδιάδα τοῦ Σάγγ-Χαῖ καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Χουάγγ-Πού, ὅπου τοσάκις εἶχε περιπλανήσῃ τὴν πληξίν του. Μόλις δέ, χωρὶς καὶ νὰ ἴδῃ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν Βάγγ, κατέλιπε τὸ γιάμεν, ἵνα ἐπανέλθῃ καὶ μὴ ἐξέλθῃ πλέον.

Ἡ ἀγγλικὴ χώρα, ἡ μικρὰ ἐπὶ τοῦ ποταμίου γέφυρα καὶ ἡ ἀγγλικὴ παραχώρησις παρήλθον ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τ' ἀπαθὴ βήματά του, ἅτινα οὐδ' ἠσθάνετο καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ ταχύνῃ κατὰ τὴν ὑστάτην ἐκείνην στιγμὴν. Διὰ τῆς προκυμαίας τοῦ κινεζικοῦ λιμένος περιέκαμψε τὰ τεῖχη τοῦ Σάγγ-Χαῖ μέχρι τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ἥς ὁ θόλος δεσπόζει τοῦ μεσημβρινοῦ προαστείου, καὶ τραπεῖς δεξιᾷ ἀνῆλθεν ἡσύχως τὴν ὁδόν, ἥτις φέρει πρὸς τὴν παγόδαν τοῦ Λουάγγ-Χάο.

Ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνεπτύσσετο ἡ εὐρεῖα πεδιάς, ἐκτεινομένη μέχρι τῶν σκιερῶν λόφων, οἵτινες περιορίζουσι τὴν κοιλάδα τοῦ Μιν καὶ τὰς ἐλώδεις ἐκτετατάς, ἃς ἡ γεωργία μετέβαλεν εἰς ὀρυζῶνας. Πού καὶ που διέκοπτε τὸ πεδίον σύμπλεγμά τι διωρύγων, πληρουμένων ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος, ἡ διέσχιζεν αὐτὸ ἐλκεῖνά τινα χωρία, ὧν αἱ καλάμινι καλύβαι ἦσαν ἐστρωμέναι διὰ κιτρινωποῦ πηλοῦ, καὶ σπάνιοι τινες ἀγροί, ὑψωμένοι τεχνικῶς, ὅπως μένωσιν ἀσφαλεῖς κατὰ τῆς πλημμύρας. Διὰ τῶν στενῶν δὲ ἀτραπῶν ἐτρέποντο εἰς ταχεῖαν φυγὴν ἢ εἰς περίφοβον πτήσιν κύνες πολυάριθμοι καὶ λευκὰ ἐρίφια, χῆνες καὶ νῆσσαι, ὁσάκις αἰφνίδιος διαβάτης ἐτάρασσε τὰς διασκεδάσεις των.

Ἡ πεδιάς ἐν τούτοις ἐκείνη, ἡ τοσοῦτον λαμπρῶς καλλιεργημένη, ἥς ἡ θεὰ οὐδαμῶς ἐξέπληττε τοὺς ἐγχωρίους, ἤθελε βεβαίως προκαλέσει τὴν προσοχὴν καὶ κινήσει πιθανῶς τὴν ἀντιπάθειαν τοῦ ξένου. Ἐκατοντάδες φερέτρων ἐφαίνοντο κύκλῳ. Ἐκτὸς τῶν νεοσκευῶν λόφων, οἵτινες ἐκάλυπτον προσφάτων νεκρῶν τὰ λείψανα, σειραὶ ὁλόκληροι ἐπιμήκων κιβωτίων καὶ πυραμίδες φερέτρων ἐκάλυπτον τὴν γῆν, δίκην σωρῶν οἰκοδομησίου ξυλείας. Ἡ περίξ τῶν πόλεων κινεζικὴ πεδιάς εἶνε συνήθως εὐρὺ κοιμητήριον, καὶ οἱ νεκροὶ πληροῦσι τὴν χώραν ὡς οἱ ζῶντες. Λέγεται δέ, ὅτι ἡ ταφὴ τῶν φερέτρων ἐκείνων εἶνε ἀπηγορευμένη, ἐνόσφ ἡ αὐτὴ δυναστεία κατέχει τὸν θρόνον τῶν Υἱῶν τοῦ Οὐρανοῦ· ἀλλ' αἱ δυναστεῖαι αὐταὶ διαρκοῦσιν αἰῶνας ὅλους! Ὅπως δὴποτε ὅμως, εἴτε ἀληθῆς εἴτε ψευδὴς εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις, τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὰ πτώματα, κατακειμένα ἐντὸς τῶν φερέτρων των, καινουργῶν ἢ κατεσκληρότων, πλουσίων ἢ πενιχρῶν, ἀναμένουσιν ἔτη ὁλόκληρα τῆς ταφῆς τὴν ἡμέραν.

Ὁ Κιν-Φὸ οὐδαμῶς ἠπόρει βεβαίως πρὸς τὸ θέαμα· ἄλλως δὲ προσέβαινε ἀλλόφρων καὶ οὐδὲν περὶ αὐτὸν βλέπων. Δύο ξένοι, εὐρωπαῖοι

ἐνδεδυμένοι, καὶ παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἀφ' ἧς ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του, οὐδὲν ἔφελλκυσαν τὴν προσοχὴν του. Οὐδὲ καὶ τοὺς εἶδεν, ἐνῶ τοῦναντίον ἐκείνοι ἐφαίνοντο προσπαθοῦντες νὰ μὴ τὸν χάσωσιν ἐπὶ στιγμὴν. Παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τινος ἀποστάσεως, ἐβάδιζον ὅτ' ἐκεῖνος ἐβάδιζε καὶ ἴσταντο ὅτε ἀνέκοπτε τὸ βῆμά του. Ἐνίοτε ἀντήλλασσον πρὸς ἀλλήλους βλέμματά τινα καὶ λόγους ὀλίγους, πρόδηλον δὲ ἦτο ὅτι τὸν κατεσκόπευον. Ἦσαν μέσου ἀναστήματος, τριακοντούτεις μόλις, εὐστατεῖς καὶ ὁμοιοὶ πρὸς ἀλλήλους, ὁμοιάζον δὲ πρὸς κύνας θηρευτικούς, ὅξυ ἔχοντας τὸ βλέμμα καὶ ταχεῖς τοὺς πόδας.

Ὁ Κιν-Φὸ, περιπατήσας μίαν σχεδὸν λεῦγαν διὰ τῆς πεδιάδος, ἀνεκάμψεν ἐπιστρέφων πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Χουάγγ-Πίν.

Οἱ δύο ἔχνευται τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἐπιστρέφων ὁ Κιν-Φὸ συνήνητησεν ἐπαίτας τινὰς ἐλεεινούς τὴν θεὰν καὶ τοῖς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην. Περαιτέρω ἀπῆντησε χριστιανὰς τινὰς Κινεζὰς, ἃς αἱ γαλλίδες ἀδελφαὶ τοῦ Ἐλέους ἐμόρφωσαν συναδέλφους των ἐν ἀφοσιώσει, φερούσας ἐντὸς καλῶν ἐκθετα βρέφη, συνηγμένα ἀπὸ τῶν τριόδων! Ὁ Κιν-Φὸ ἐκένωσε τὸ βαλάντιόν του ἐντὸς τῶν χειρῶν τῶν ἐλεημόνων ἐκείνων γυναικῶν, οἱ δὲ δύο ξένοι ἐξεπλάγησαν πρὸς τοιαύτην πρᾶξιν κατοίκου τοῦ Οὐρανοῦ Κράτους.

Ἦλθε τέλος ἡ ἐσπέρα καὶ ὁ Κιν-Φὸ, ἐπιστρέψας εἰς τὰ τεῖχη τοῦ Σάγγ-Χαῖ, ἐτράπη τὴν ὁδὸν τῆς προκυμαίας.

Ὁ κινητὸς τῆς πληθυμῆς δὲν ἐκοιμᾶτο ἔτι, φωναὶ δὲ καὶ ἄσματα ἀντήχουν πανταχόθεν.

Ὁ Κιν-Φὸ ἔτεινε τὸ οὖς, ἐπιθυμῶν ν' ἀκούσῃ τοὺς τελευταίους λόγους, οἵτινες ἤθελον πλήξει τὰ ὦτά του πρὸ τῆς τελευτῆς του.

Νέα τις ταγκαδέρη, διευθύνουσα τὴν λέμβον τῆς διὰ τῶν ἀμαυρῶν ὕδατων τοῦ Χουάγγ-Πού, ἐψάλλε ταῦτα¹.

Ἰδέτε! Εἴν' ἡ λέμβος μου ζωγραφιστὴ καὶ μ' ἀνθὴ στολισμένη.

Μὴν ἐρωτᾶτε, διατί;

ἡ τρέμουσα καρδίᾳ μου τὸν περιμένει.

Ἀῦριον φθάνει! Ἀς τὸν φέρῃ ἀσφαλῆ

τοῦ οὐρανοῦ τὸ νέμα!

Εἴν' ἡ ὁδὸς αὐτοῦ πολλή!

ἃς τὴν βραχύνῃ οὐριον ἀνέμου πνεῦμα!

— Ἀῦριον φθάνει! κ' ἐγώ, τί θὰ ἦμαι αὔριον, διελογίσθη ὁ Κιν-Φὸ, σείων τὴν κεφαλὴν.

Ἡ νέα ταγκαδέρη ἐξηκολούθησε ψάλλουσα:

Μακράν, μοῦ εἶπον, ἔφυγε πολὺ μακράν τὸ βῆμά του ἐτράπη καὶ τὴν καρδίαν μου νεκράν

1. Ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι δὲν εἶνε μεταφράσεις, οὐδ' ἐλευθέραι καὶ παράφρασις τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ μίμησις αὐτοῦ, ἡ μόνη, τὸ ἐφ' ἡμῖν, δυνατὴ εἰς ἀπόδοσιν τῆς μεγαλολογικῆς χάριτος τῶν ἐν τῷ κειμένῳ στροφῶν. Σ. τ. Μ.

φεύγουσ' ἀφῆκε τοῦ φυγόντος ἡ ἀγάπη.

Ὅταν ἀκούω τοῦ ἀνέμου τὴν πνοήν,
τρέμω τὴν καταιγίδα.

Ἄλλ' ἂν τὸν φέρῃ καταιγίς;

Ἄς πνέῃ δὲν φοβοῦμαι! τρέμω... ἀπ' ἐλπίδα!

Ὁ Κιν-Φὸ ἤκουε σιγῶν, ἡ δὲ ταγκαδέρη ἐ-
τελείωσε τὸ ἄσμα τῆς διὰ τῆς ἐπομένης στροφῆς:

Μακρὰν μου τρέχεις. Τί ζητεῖς; Πλούτη, χρυσὸν

ζητεῖς μακρὰν μου πλάνης!

Πλούτον μου ἔχω περισσόν

ἐγὼ σὲ μόνον. Ἄν μακρὰν μου ἀποθάνης!

Ἐπ' ἀνέλθε, ἀρετὴ! Σελήνας τώρα τρεῖς

μοῦ λείπεις καὶ σοῦ λείπω.

Ἐγὼ μετρώ, σὺ δὲν μετρεῖς;

Καὶ μ' ἀγαπᾷς καὶ σ' ἀγαπᾷ... — θὺ σου τὸ εἶπω!

— Ἴσως ἔχει δίκαιον, ἐπιθύρουν ὁ Κιν Φὸ,
ἴσως ὁ πλοῦτος μόνον δὲν ἀποτελεῖ τὴν εὐτυχίαν!

Ἀλλὰ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δοκιμάσῃ τις.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Κιν-Φὸ εἰσῆρχετο εἰς

τὴν οἰκίαν του, οἱ δὲ δύο ξένοι, οἵτινες εἶχον πα-

ρακολογηθεῖς αὐτόν, ἠναγκάσθησαν νὰ σταμα-

τήσωσιν.

Ὁ Κιν-Φὸ κατηυθύνθη ἡμέρα πρὸς τὴν σκι-

άδα τῆς Μακροβιότητος, ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς,

τὴν ἐπ' ἀνέκλεισε, καὶ εὐρέθη μόνος ἐν τῇ μικρᾷ

αἰθούσῃ, ἰλαρῶς φωτιζομένης ὑπὸ λαμπτήρος

ἀμαυρὰς ἔχοντος τὰς ὑέλους.

Ἐπὶ τραπέζιου κατεσκευασμένου ἐξ ἑνὸς μύ-

νου τεμαχίου νεφρίτου λίθου, εὐρίσκετο μικρὰ

κυτὶς, περιέχουσα κόκκους τινὰς ὀπίου, ἀνα-

μεμιγμένου μετὰ θανασίμου δηλητηρίου—πρό-

χειρον ἐν πάσῃ περιπτώσει καταφύγιον εἰς τὸν

ἀνιῶμενον πλούσιον.

Ὁ Κιν-Φὸ ἔλαβε δύο τῶν κόκκων ἐκείνων,

εἰσῆγαγεν αὐτοὺς εἰς μικρὰν καπνοσύριγγα ἐξ

ἐρυθρᾶς ἀργίλλου, ὁποῖα συνήθως μεταχειρίζον-

ται οἱ ὀπιόποται, καὶ ἡτοιμάσθη νὰ τὴν ἀνάψῃ.

— Καὶ πῶς λοιπόν! εἶπεν, οὐδεμίαν καὶ

συγκίνησιν θὰ αἰσθανθῶ, καθ' ἣν στιγμὴν πρό-

κειται νὰ κοιμηθῶ διὰ νὰ μὴ ἐξυπνήσω πλέον!

Διστάσας δ' ἐπὶ στιγμὴν,

— Ὅχι! ἀνέκραξε, ῥίπτων τὴν καπνοσύ-

ριγγα, ἥτις ἐθραύσθη χαμαί. Τὴν θέλω τὴν ἐ-

σχάτην αὐτὴν συγκίνησιν, ἔστω καὶ συγκίνη-

σις τῆς προσδοκίας· τὴν θέλω... καὶ θὰ τὴν

ἔχω.

Ἐξελθὼν δὲ τῆς σκιάδος ὁ Κιν-Φὸ, ἐβάδισε,

ταχύτερον ἢ συνήθως, πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ

Βάγγ.

[Ἐπεται συνέχισις.]

ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΟΡΟΘΕΤΗΣΕΩΣ

Ὁ προσδιορισμὸς τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς

Κράτους τινὸς στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς θεμε-

λιωδῶν βάσεων ἃς συντόμως ἐκθέτομεν.

Πρώτη βάση. Ἀρχαῖα μεθόρια πολιτικά,

ιστορικά, οἰκονομικά καὶ ἐθνολογικά ἢ ἐθνοκρα-

τικά, ὑπάρξαντα, νῦν διαμορφωθέντα, ἢ δυνά-

μενα νὰ διαμορφωθῶσι.

Δευτέρα βάση. Γεωμετρικά σχήματα ἢ γραμ-

μαὶ κατὰ συνθήκην (lignes conventionnelles).

Τρίτη βάση. Φυσικαὶ γραμμαὶ, κορυφογραμ-

μαὶ (lignes de partage des eaux) καὶ μισγάγ-

κειαι (thalwegs).

Ἡ πρώτη ἐξόχως κοινωνικὴ, συνδέει τὸ

παρελθὸν μὲ τὸ μέλλον, ἀρμόζει εἰς τὴν ἠθικὴν

καὶ ὑλικὴν ἀνάπτυξιν ἔθνους τινὸς, εἶναι συ-

νέπεια τῶν μεγάλων ἀρχῶν τοῦ νῦν αἰῶνος, ἃς

αἱ τελευταῖαι δεκαετηρίδες διὰ περιφανῶν γε-

γονότων ἐκύρωσαν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ μακρὰς εἰδι-

κάς καὶ ἐπιμόνους σπουδὰς, ἐγείρει κατὰ τὴν ἐ-

φαρμογὴν ἀμφισβητήσεις σπουδαίας, ἃς προκα-

λεῖ ἡ παντοειδὴς συμπερόντων σύγκρουσις, ἥτις

θίγει καὶ ἄλλων κρατῶν τὰ συμφέροντα.

Ἡ δευτέρα δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς στρα-

τιωτικὰς, πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀπαι-

τήσεις, τυγχάνει δύσκολος εἰς τὰς ἐφαρμογὰς

αὐτῆς, ἐνίοτε δ' εἶναι ἀδύνατος.

Ἡ τρίτη εἶναι ἡ μόνη κατὰ γενικὴν ἀρχὴν

ἐφαρμοσίμος. Φυσικαὶ καὶ ἀρχικαὶ γραμμαὶ (li-

gnes naturelles et principales) εἰσὶν αἱ ἀκρῶ-

ρειαι καὶ αἱ μισγάγκειαι. Ἐρευνήσωμεν ἀμφο-

τέρας.

Αἱ ἀκρῶρειαι εἰσὶ πάντοτε αἱ ἀρμολιώτεραι·

ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἔποψιν, εὐχερῶς δύναν-

ται ν' ἀνευρεθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παρέχουσιν

ὁροθετικὴν γραμμὴν καταφανὴ καὶ ἀμετάβλητον·

ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἔποψιν δὲν παραβλάπτουσι

τὰ συμφέροντα τῶν κατοίκων, διότι αἱ πόλεις

κείμεναι παρὰ τὰ ῥεῖθρα τῶν ποταμῶν, τῶν πο-

ταμιδίων καὶ τῶν χειμάρρων δὲν ἀποχωρίζονται

ἐκ τῶν πλησιοχώρων χωρίων, οὐδὲ ταῦτα ἐκ

τῶν ἀροσίμων γαιῶν αὐτῶν· διὰ τούτων ἀπο-

φεύγει τις τὰς ἀναφυομένης σοβαρᾶς ἐριδᾶς ἐπὶ

τῆς χρήσεως τῶν ὑδάτων. Ὑπὸ καθολικωτέραν

δ' ἔποψιν, ἐπειδὴ ἡ ὑπερβάσις καὶ διάβασις αὐ-

τῶν παρέχει φυσικῶς δυσχερείας, χωρίζει τοὺς

οἰκοῦντας τὰς ἀντιθέτους κλιτύας τοῦ ὅρους, ὁ

χωρισμὸς δ' οὗτος εἶναι κατὰ τοσοῦτον ἀξιοση-

μείωτος, ἐφ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς τῶν οἰκούντων

εἶναι μικρότερος.

Ἡ πεῖρα δι' ἀνυπολογίστων καταστροφῶν εἰς

διαφόρους χώρας ἀπέδειξεν, ὅτι οὐδὲ τὰ φράγ-

ματα (barrages) οὐδὲ τὰ προχώματα (digues)

εἰσὶν ἐπαρκῆ ἀμυντικὰ μέσα πρὸς πρόληψιν τῶν

πλημμυρῶν. Οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὰ δημόσια

ἔργα διαφοροτρόπως ἀπεπειράθησαν νὰ περιεί-

λῶσι τὰς ἐκ τούτων βλάβας, ὁμοφώνως δ' οἱ ἀρ-

μόδιοι καὶ διὰ σπουδαίων νομοθετημάτων κα-

τέληξαν εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ μόνου ἐπαρκοῦς

καὶ πρακτικοῦ μέσου, ἥτοι εἰς τὴν ἀπόσβεσιν

τοῦ χειμάρρου, κατὰ τὴν τεχνικὴν ἔκφρασιν, ἣν

κατορθοῦσιν ἀπαγορεύοντες τὸ δικαίωμα τοῦ νέ-

μεσθαι (διὰ ποιμνίων) τὴν λεκάνην τῆς ἀπορροῆς

(bassin de reception) καὶ ἀναδασοῦντες ταύτην

διὰ φυτειῶν.

Ὅθεν αἱ ἀκρῶρειαι εἰσὶ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν

τῶν δημοσίων ἔργων καὶ τῆς δασονομίας πρόσ-

φοροι πρὸς τὰ ζωτικὰ τῶν κατοίκων συμφέροντα.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἔποψιν

δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ γραμμὴ τῆς ἀ-

κρῶρειας δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλην ἀνάπτυξιν,

διότι διὰ νὰ ἐπιτηρηθῇ δεόντως (la ligne d'ob-

servation) ἀπαιτεῖ μεγάλας στρατιωτικὰς δυ-

νάμεις, ἐκτὸς ἐκείνων ὧν χρεῖαν ἔχουσι διὰ τὴν

τακτικὴν ἀμυντὰν (d'ense tactique) καὶ τῶν ἀ-

παιτουμένων διὰ τὰς ἐφοδρείας, ἥτοι διὰ τὴν

στρατηγικὴν ἀμυντὰν (d'ense strategique)·

ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέχῃ πολλὰς διαβάσεις

διὰ τῶν αὐχένων (cols, δερβενίων) καθέτους ἐπὶ

τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς. Πρέπει δὲ νὰ παρέχῃ

εὐκόλον καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους

συγκοινωνίαν μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, διότι

διὰ τούτων τῶν συγκοινωνιῶν δύναται τις νὰ

φυλάττῃ τὴν χώραν κατέχων οὐχὶ ἅπαντα τὰ

σημεῖα, ἀλλ' ἐκεῖνα μόνον πρὸς ἃ αἱ διάφοροι τῆς

συγκοινωνίας ὁδοὶ συγκλίνουν.

Μισγάγκειαι. Ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων

μέχρι τῶν νεωτάτων οὐδέποτε αὐταὶ ἐχρησίμευ-

σαν ὡς ὅρια Ἐπικρατειῶν. Οὕτω π.χ. ἡ Ἑλπίς,

ἡ Μεσσηνία, ἡ Λακωνία, ἡ Ἀρκαδία, ἡ Ἀχαΐα,

ἡ Ἀργολίς, ἡ Κορινθία, ἡ Ἀττικὴ, ἡ Βοιωτία,

ἡ Φωκίς, ἡ Λοκρὶς περιωρίζοντο ὑπὸ θέσεων, ἐν

αἷς οὐδεμίᾳ ἀπάντᾳται μισγάγκεια.

Ἡ Θεσσαλία οὐδέποτε ἐθεωρήθη ὡς ἀπολή-

γουσα εἰς τὸν Πηνειὸν ὡς εἰς ὄριον.

Ἡ Ἡπειρος, διαθεομένη ὑπὸ πολυαρίθμων

ποταμῶν, οὐδένα τούτων εἶχεν ὡς ὄριον.

Τὴν Μακεδονίαν οὐδεὶς ὥρισεν ὡς χώραν ἀπο-

τερματιζομένην εἰς τὸν Ἀλιάκμονα, τὸν Στρυ-

μόνα, τὸν Νέστον ἢ τὸν Ἀξιόν.

Τὴν Ἰουδαίαν περιωρίζεν ὁ Λίβανος καὶ ὁ Ἀν-

τιλίβανος.

Αἱ ἐν τῇ Γαλατίᾳ κτήσεις τῆς Ῥώμης ὑπερ-

βάσαι τὸν Ῥοδανὸν ἐκέκτηντο ὡς φυσικὸν ὄριον

τὰ ὄρη Cevennes.

Ἡ τοῦ μεγάλου Καρόλου εὐρεῖα αὐτοκράτο-

ρία οὐδέποτε ἔσχεν ὡς ὅρια μήτε τὸν Ἄλβιν

(Elbe), μήτε τὸν Δούναβιν, μήτε τὸν Theiss,

μήτε τὸν Raab.

Ἡ Ἰσπανία ὡς ἐν Κράτος καὶ τὰ διάφορα

Κράτη, ἅτινα ἀπετέλουν αὐτὴν, οὐδέποτε εἶχον

ὄρια τοὺς ποταμούς καὶ τὰς μισγάγκειας. Οὕτω

π.χ. οὔτε ὁ Ebre, οὔτε ὁ Guadalquivir, οὔτε ἡ

Guadiana, οὔτε ὁ Duro, οὔτε ὁ Minho, οὔτε ὁ

Xucar, οὔτε ἡ Segura ἐγίνοντο ποτὲ ὄρια τῶν

βασιλείων τῆς Ἰσπανίας.

Ὁ Ναπολεὼν καίτοι βλέπων ἐξηντημένους ὁ-

πωσοῦν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ τὸ 1813, συμπε-

πυκνωμένους δὲ τοὺς ἀντιπάλους, ἀπέκρουσε τὸ

ποτάμιον ὄριον, ὅπερ οἱ σύμμαχοι προὔτειναν

τότε αὐτῷ κατὰ τὸ περιβόητον ἀλλ' ἀνωφελές

Συνέδριον τῆς Πράγας.

Τὴν μεγάλην Σινικὴν αὐτοκρατορίαν οὐδέποτε ὥρισεν ὁ ποταμὸς Ἀμούρ· γνωστὸν δ' ὅτι οἱ Σι-
ναὶ ἔκτισαν τὰ περίπυστα Σινικὰ τεῖχη, ὅπως
προσκητῶνται σὺν τοῖς φυσικοῖς ὁρεινοῖς συνό-
ροις καὶ τεχνητὰ ἐμπόδια.

Ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς οὐδέποτε ὁ Γάγγης ἐχρησί-
μευσεν ὡς ὄριον. Ἐν Ἰταλίᾳ ὡσαύτως, ὅτε ἦτο
αὕτη διηρημένη εἰς διαφόρους Πολιτείας καὶ
διάφορα Κράτη, οὐδέποτε οὐδεὶς ποταμὸς ὥριζε
τινα ἐξ αὐτῶν, ἀπασῶν ἄλλα φυσικώτερα καὶ
ὀχυρώτερα ὄρια κεκτημένων.

Καὶ ἡ παρούσα δ' ἐν γένει κατάστασις τῆς
Εὐρώπης εἶναι τοιαύτη (πλὴν ἐξαιρετικῶς τοῦ
κάτω Δουναβίου), ὥστε τὰ πλεῖστα τῶν Κρα-
τῶν αὐτῆς περιορίζονται ὑπὸ ὅλως ἄλλοιων ὁ-
ρίων παρὰ τὰ τῶν μισγαγκειῶν.

ΠΑΝΟΣ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ.

Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΖΟΛΑ

Ἐπιστολὴ πρὸς ἐπαρχιώτην.

Τῇ ΚΥΡΙΑΙ Χ ***, εἰς Σύρον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1879.

Ἀγαπητέ μου φίλε,

Πλήττεις, λέγεις, φοβερὰ εἰς τὴν μοναξίαν
σου, καὶ θέλεις διασκέδασιν. Χασμάσαι ἀπὸ
πρωτὰς μέχρις ἐσπέρας· ἐδαρύνῃς ν' ἀναγινώ-
σκῃς τὰ τιμολόγια τῶν ἀνταποκριτῶν σου καὶ
τὰ δελτία τῶν εὐρωπαϊκῶν χρηματιστηρίων,
ἀπέκαμες σπουδάζων τὰ πρωτόκολλα τῶν ἐν
Κωνσταντινουπόλει διπλωματικῶν διαπραγμα-
τεύσεων περὶ τοῦ ὁροθετικοῦ ἐλληνικοῦ ζη-
τήματος καὶ ἀναμμένων τὴν λύσιν σου, ἵνα εὐ-
φρανθῇ τέλος ἡ διψῶσα πατριωτικὴ σου καρ-
διά, καὶ θέλεις νὰ πληρώσῃς κάπως τὰς πα-
ραδόξως κενὰς ὥρας τῆς πολυσχόλου αὐτῆς
σχολῆς σου, καὶ ζητεῖς νὰ σοῦ στείλω ἐξ Ἀ-
θηνῶν εὐάρεστον τι ἀνάγνωσμα, ἐλαφρὰν τινα
ψυχαγωγίαν τῆς θυμοδαρῶς σου ἀνίας. Δὲν ἀρ-
κεῖσαι δὲ μόνον εἰς τὴν περιπαθὴ καὶ συγχι-
νητικὴν ἀπεικόνισιν τοῦ νοσήματός σου, ἀλλὰ
καὶ ὀρίσεις μόνος σου τὰ ἱατρικὰ. Τύπος ἱκαν

μᾶς ἔφθασεν ἐκ Παρισίων, — δὲν ὀνομάζεται πλέον οὕτω, ἀλλὰ λέγεται *nana turaliste*, μετὰ τὴν τεραστίαν ἐπιτυχίαν τῆς *Nana*· ὥστε κατέλαβε καὶ σὲ ἡ σατανικὴ ὀρεξὶς νὰ δοκιμάσῃ τὸν καρπὸν τῆς γνώσεως, νὰ αἰσθανθῇ εἰς τοὺς ὁδόντας σου τὴν εὐάρεστον ἐκείνην αἰμωδίαν τοῦ δξυνοῦ μῆλου τῆς Εὐᾶς, καὶ θέτων αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν περιεργὸν δάκτυλόν σου ἐπὶ τὸν τύπον τῶν ἡλῶν, νὰ μυηθῇς ἰδίαις αἰσθήσεσι τὰ παράδοξα αὐτὰ Ἑλευσίνα, ἅτινα πολλοὶ φοβεῖσαι, λέγεις, ὅτι μέλλουσι νὰ μεταβάλλωσιν ἐν τὸς ὀλίγου τὴν φιλολογικὴν ὄψιν τοῦ αἰῶνος, καὶ νὰ παρατρέψωσιν ἐπὶ νέαν κοίτην τὸ βῆμα τῆς συγχρόνου διανοητικῆς παραγωγῆς. Ἐπεθύμεις λοιπὸν — κ' ἐδῶ ἀρχίζουσιν οἱ ἀστεῖοί σου καὶ προσπεπονημένοι δισταγμοί, ν' ἀναγνώσῃς καὶ σὺ κανὲν ἔργον τοῦ Zola, τοῦ νεαροῦ αὐτοῦ αἰρεσιάρχου, ὃν συγκατανεύουσιν οἱ θαυμασταὶ καὶ ὁπαδοὶ του νὰ ὀνομάσωσι μαθητὴν τοῦ Balzac, μόνον καὶ μόνον ἵνα κηρύξωσιν αὐτὸν ἀνώτερον τοῦ διδασκάλου. Ἦθελες ν' ἀναγνώσῃς κα- νένα τόμον τῆς σειρᾶς τῶν Rougon-Macquart, ... τὸ Assommoir παραδείγματος χάριν — δὲν μοῦ σημειώνεις ὅμως, ἂν γαλλιστὶ ἢ ἑλληνιστὶ, διότι δὲν γνωρίζεις ἴσως, ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ τὸ μεταφρά- ζομεν καὶ τὸ μεταφράζομεν μάλιστα καὶ αὐτοκτο- νεῖον. Θὰ ἦτο δ' εὐτυχὴς — δὲν τὸ λέγεις ἀπὸ ἐν- τροπὴν σου, ἀλλὰ σὲ μαντεύω, ἀρσενικὴ Εὐᾶ! — ἂν κατ' ὁρῶνα νὰ σοῦ στείλω τοὺς ἐκδεδομένους ἀριθμοὺς τοῦ Voltaire, διὰ νὰ λιχνεύσῃς, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Λουκιανός, περὶ τὰ σκανδαλώδη θέλ- γητρα τῆς Nana, ἅτινα ἀποκαλύπτονται ἀπὸ δύο ἤδη ἐβδομάδων καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἀ- ναγνώστας τῶν Ἀθηνῶν, χάρις εἰς τὴν ἐπι- νετὴν ἐτοιμότητα τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογρα- φίας. Μ' ἀφίνεις ὅμως οὐχ ἥ-πτον ἐλεύθερον νὰ ἐκλέξω ὅ,τι μ' ἀρέσκῃ καὶ νὰ σοῦ στείλω ὅ,τι θέλω· ἐπιθυμεῖς δὲ πρὸ πάντων νὰ σοῦ εἴπω τὴν γνώμην μου περὶ τῶν προϊόντων ἐκείνων τῆς φυσιολογικῆς, ἢ φωτογραφικῆς κάλλιον σχολῆς, ὡς τὴν ὠνόμασεν εὐφυῆς Ἑλλην δημοσιογρά- φος, καὶ, πρὶν εἰσελθῇ εἰς Μινωταύρου τὸ σπή- λαιον, ζητεῖς, ὡς γνήσιος τοῦ Θεσέως ἀπόγονος, τῆς Ἀριάδνης τὸν μῖτον.

Σ' εὐχαριστῶ, φίλε μου, διὰ τὴν καλὴν σου ὑπόληψιν, ἀλλὰ δὲν σ' εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὴν ἐντολήν σου. Μὴ ἀπορήσῃς δὲ διὰ τὴν ἀντίφα- σιν αὐτὴν, διότι πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι, ἂν ἐκτε- λέσω τὴν ἐντολήν σου, θὰ μεταβάλλω ἴσως ἢ θὰ κλονίσω τὴν ὑπόληψιν ἐκείνην. Ἐν πάσῃ δὲ πε- रिπλοκῇ, ἂν ἐκτελέσω τὴν ἐντολήν σου, θὰ τὴν ἐκτελέσω κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον. Θὰ σοῦ στείλω γνώμην καὶ κρίσιν — ἄφθονον καὶ πρόχειρον ἐν Ἀθήναις τὸ ἐμπόρευμα, — ὅχι ὅμως καὶ βιβλία. Ἄν δὲ μὲ ἀναγνώσῃς, καὶ ἐλπίζω νὰ μ' ἀνα- γνώσῃς μέχρι τέλους, θὰ παραδεχθῇς καὶ σὺ, ὅτι ἄδύνατον ἦτο νὰ σοῦ στείλω καὶ τὰ δύο

συγχρόνως· ἢ ἔπρεπε νὰ σοῦ στείλω βιβλία χω- ρὶς γνώμην, ἢ γνώμην χωρὶς βιβλία. Προὔτι- μισα τὸ τελευταῖον, καὶ νομίζω ὅτι πράττω ἔργον εὐσυνείδητον ἀνθρώπου, εἰς τοῦ ὁποίου τοὺς ὄμους ἔθηκε βαρὺ charge d'âme ἢ φιλικὴ σου ἐμπιστοσύνη.

Τί πράγμα εἶνε, μ' ἐρωτᾷς, ἡ περιλάλητος αὐτῇ φυσιολογικῇ σχολῇ, περὶ ἧς τοσαύτη γίνε- ται σήμερον ἡ τύρβη εἰς ὅλον τὸν εὐρωπαϊκὸν τύπον; Θέλεις τὴν γνώμην μου καθαρὰν καὶ σύν- τομον; Ἰδοῦ. Ἡ σχολὴ αὐτὴ οὐδὲν ἄλλο εἶνε, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἢ ἡ ἐσχάτη τῆς παρακμῆς ἀκμή, ἂν ἀληθεύῃ, — καὶ ἀλη- θεύει, σημείωσαι, — ἡ λέξις *décadence*, διὰ τῆς ὁποίας ὁμόφωνοι πάντες οἱ σύγχρονοι σπουδαῖοι κριτικοὶ χαρακτηρίζουσι τὴν σημερινὴν φιλολο- γικὴν παραγωγὴν τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν σοῦ ἀρκεῖ βέβαια, καὶ ἔχεις δίκαιον· θέλεις καὶ πῶς πρακτικώτερον καὶ μᾶλλον συγκεκριμέ- νον τὸν ὁρισμόν. Θέλεις νὰ μάθῃς ποῖα ἡ ἐπι- βολὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς φυσιολογικῆς αὐτῆς scho- λῆς; θέλεις νὰ μάθῃς τί ζητεῖ αὕτη καὶ τί κά- μνει, πόθεν ἀνεχώρησε καὶ ποῦ βαδίζει. Ἰδοῦ καὶ εἰς τὰ ἐρωτήματά σου ταῦτα ἡ ταπεινὴ μου ἀπάντησις. Τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς συγχρόνου γαλλικῆς μυθιστοριογραφίας — διότι εἰς τὸ μυ- θιστόρημα πρὸ πάντων ἐνέσκηψε μέχρι τοῦδε ὁ φιλολογικὸς οὗτος λοιμὸς — βᾶσιν του κυρίαν καὶ ἀφετηρίαν ἔχει τερατώδη τινὰ παρανόησιν μεγάλῃς αἰσθητικῆς ἀληθείας. Εἶνε ἀναντιρρῶ- τον σήμερον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι ἀπαραίτητον προσὸν παντὸς ἀληθινοῦ καλλιτε- χνήματος εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ποίσεις καὶ ψεῦδος, καλλιτεχνία καὶ ψεῦδος εἰσὶν ἀσυμβίβαστα πλέον πράγματα εἰς τὸν σημερινὸν αἰῶνα, ὅτε παρῆλθεν ὁ συρμὸς τῶν πρὸς τὴν σελήνην στε- ναγμῶν καὶ τῶν μετὰ τῶν κυπαρίσσω διαλό- γων, οἵτινες ἠύφραναν ἄλλοτε καὶ κατεγοήτευ- σαν τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ τοὺς πάππους. Ἄν ὅμως τέχνη θὰ εἰπῇ ἀλήθεια, παντάπασιν δὲν σημαίνει τοῦτο, ὅτι ἀλήθεια θὰ εἰπῇ τέχνη. Καὶ ἂν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ τῶν ἰδανικῶν ἰδανικώτατοι, ὅτι αἰσθημα ψευ- δὲς, χαρακτῆρες ψευδεῖς, ψευδὴς παράστασις ψευδῶν πραγμάτων δὲν ἀποτελοῦσι καλλιτέ- χνημα βιώσιμον οὐδ' ἄξιον τοῦ ὀνόματός του, οὐδεὶς ὅμως ἐπίσης, ὁρθῶς φρονῶν, ἀπροκατά- ληπτος καὶ πάσης φιλολογικῆς ἢ καλλιτεχνι- κῆς φαντασίας ξένος, δύναται νὰ παραδεχθῇ, ὅτι μόνον ἡ ἀλήθεια καὶ ὅλη ἡ ἀλήθεια, κατὰ τὴν ὥμην φράσιν τῶν ποινικῶν νόμων, εἰσὶ τὸ θέμα καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς γνησίας τέχνης. Ἀλλὰ τοῦτο δυστυχῶς παρεδέχθησαν καὶ ἀνεκέρηξαν ὡς νόμον αἰσθητικὸν οἱ δειλοὶ μὲν τὸ κατ' ἀρ- χάς ἀλλ' ἀπτόητοι πλέον καὶ αὐτάρχεις σήμε- ρον ἱεροφάνται τῆς φυσιολογικῆς σχολῆς, καὶ ἐκ τῆς διανοητικῆς ταύτης νόσου ἐτέχθησαν τὰ

φιλολογικὰ τέρατα, ἅτινα ὀφείλει ἀπὸ δέκα καὶ δεκαπέντε ἡδὴ ἐτῶν ἡ Γαλλία εἰς τὴν ὑστερι- κὴν φαντασίαν τοῦ Flaubert καὶ τῶν Goncourt, τοῦ Feydeau καὶ τοῦ Zola, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Alphonse Daudet. Ἐκλείσαν οἱ νεαροὶ σχολάρ- χαι πρὸ τῆς φαντασίας πάντα τὸν ἰδεώδη κό- σμον, ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτὴν οἰανδήποτε πρὸς τὰ ἄνω πτῆσιν, καὶ προγράψαντες ἀμειλίκτως πᾶν ὅ,τι περιφρονητικῶς ἀποκαλοῦσι *h le u*, ὡς ὁ ἥρωας κωμωδίας τινὸς τοῦ Octave Feuillet — ὁ Montjoye νομίζω — ἔκειραν τὰς πτέρυγας τοῦ δημιουργοῦ πνεύματος, μετέβαλον αὐτὸ εἰς χῆνα οἰκόσιτον, καὶ τὸ ἐκλείσαν ἐντὸς τοῦ ὀρνιθῶνος, ὅπου ὅλον τὸν περίεξ ὀρίζοντα πληροῦσι φυσικῶς καὶ φυσιολογικῶς... ὄνθος μόνον καὶ σκύβαλα.

Ἐκ τούτων ἐννοεῖς, φίλε μου, ὁποῖα εἰσὶ γενικῶς τὰ θέματα τῶν ἔργων τῶν, ὁποῖος ὁ κόσμος ὃν ἰδίως ἀσμενίζουσιν, ὁποῖα τ' ἀν- τικείμενα ὅσα εὐαρεστότατα περιγράφουσι, τὰ αἰσθητάματα εἰς ὧν τὴν ἀνάλυσιν ἀρέσκονται, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἢν εὐχαρίστως λαλοῦσι. Κατα- γώγια μεθύσων καὶ ὀλέθρων, ἀστυα φαυλότητος, οἰκοὶ ἀπωλείας, κυβεῖα χρημάτων καὶ τιμῆς: τοιαῦτα εἰσὶ τὰ συνήθη τῆς περιγραφικῆς τῶν φαντασίας δικατήματα. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν, οἵτινες μόνον μετὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων εἶχον ἄλλοτε γνωριμίαν, ἐγένοντο οἱ προσφιλεῖς ἥρωες τῆς νέας σχολῆς, τὰ αἰσθητάματα καὶ φρονήματά των ἀπετέλεσαν εὐρὺ κερδοφό- ρον μεταλλεῖον διὰ τοὺς νεοφύτους ἱεροφάντας τῆς, καὶ τὸ ἥθος αὐτῶν, αἱ χειρονομίαι των καὶ ἡ γλῶσσά των ἀντικατωπτρίσθησαν ἐν πάσῃ φωτογραφικῇ πιστότητι ἐντὸς τῶν περιλαλή- των ἐκείνων μυθιστορημάτων, ἅτινα κατήτη- σαν νὰ σκανδαλίσωσι καὶ σοῦ τοῦ τιμίου οἰκο- γενειάρχου τὴν περιέργειαν.

Μὴ δὲ τυχὸν ὑποθέσης, ὅτι τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς πανώλους, ἥτις λυμαινέται σήμερον τὴν Γαλλίαν, ἀφορμὴ καὶ μόνον ὑπῆρξεν ἡ ἀνεπί- γνωστος ἢ καὶ σκόπιμος ἴσως παρανόησις τῆς μεγάλῃς ἐκείνης αἰσθητικῆς ἀληθείας περὶ ἧς ἔλεγον πρὸ μικροῦ. Ὅχι· συνετέλεσε πιθανῶς καὶ τοῦτο εἰς ἐπώασιν τῆς νόσου· ὅ,τι ὅμως, νο- μίζω, ἀνέπτυξεν αὐτὴν εἶνε ἡ παντελὴς παρα- γωγικὴ ἀνικανότης, ἡ διανοητικὴ οὕτως εἰπεῖν ἀσυλληψία τῶν συγγραφέων, οἵτινες ὑπῆρξαν τὰ πρῶτά της θύματα. Μὴ δυνάμενοι νὰ παραγά- γωσὶ τι ἀφ' ἑαυτῶν, ἐπεβάλλοντο ν' ἀντιγράψωσι, καὶ ἀντέγραψαν ἀληθῶς τὴν φύσιν καὶ τὴν πραγ- ματικότητα. Συναισθανόμενοι προδήλως, ὅτι ἡ ἡγκυλωμένη οὕτως εἰπεῖν διάνοιά των μάτην ἤθελε κοπιᾶσει, προσπαθοῦσα ν' ἀναμορφώσῃ εἰς καλλιτεχνικὴν τελειότητα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου τὰς σκηνὰς καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ μάτην ἤθελεν ἀγωνισθῇ, κατὰ τὰς ἀληθείας τῆς ἀληθοῦς τέ- χνης ἀπαιτήσεις, νὰ ἐμφυσήσῃ τὴν ζωὴν τῆς καθόλου ἀληθείας εἰς τὴν ἐπὶ μέρει ἀλήθειαν,

καὶ νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν οὕτω ἀπὸ πραγματικῆς ἀληθείας εἰς ἀλήθειαν καλλιτεχνικὴν, προὔτι- μισαν νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἀπλὴν περιγραφὴν τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, καὶ τὴν περιγραφὴν αὐ- τὴν ἐκέρηξαν τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς νέας φιλολο- γικῆς θρησκείας, ἧς καὶ ἐχειροτόνησαν αὐτοὶ ἐ- αυτοὺς μύστας καὶ λειτουργούς.

Ἐλησμονήσαν, βλέπεις, καὶ τοῖς ἐσύμφερε προ- φανῶς νὰ λησμονήσωσιν, ὅτι τῆς τέχνης ἀπο- στολὴ δὲν εἶνε ν' ἀντιγράψῃ μέχρι δουλικῆς πι- στότητος τὴν πραγματικότητα, οὐδὲ ν' ἀποτα- μισθῇ εἰς τὰ ἔργα της πᾶσαν τὴν πεζότητα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, οὔτε ν' ἀντανάκῃ πᾶσαν αὐ- τοῦ τὴν κοινὴν καὶ ἄξεστον καὶ ἀκάθαρτον ὄ- ψιν, οὔτε νὰ μεταβάλληται εἰς κάτοπτρον, ὅ- που ν' ἀναγνωρίζῃ ὁ θεατὴς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπηρετοῦ του, τῆς πλυντρίας του, τοῦ καπνοδο- χοκαθαριστοῦ του, ἢ καὶ ἄλλων, πλείότερον μὲν ἴσως καθαρῶν ἀλλ' ὀλιγώτερον βεβαίως σεμνῶν προσώπων, μεθ' ὧν ἐτυχέ ποτε νὰ κάμῃ γνωρι- μίαν. Παρεγνώρισαν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἠθέλησαν νὰ παραγνωρίσωσιν, ὅτι ὁ καλλιτέχνης δὲν εἶνε ἀντιγραφεὺς, οὐδὲ ἡ ζωγραφικὴ φωτογραφία. Πρὸς τί τότε ἡ τέχνη, καὶ ποῖα της ἡ ἀνάγκη καὶ ποῖός της ὁ σκοπός, ἀφοῦ ὑπάρχει ζωντανὴ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, πολὺ βεβαίως ἀληθε- στέρα καὶ πολὺ πάσης φωτογραφίας προτιμότερα, ἢ πραγματικότης; Μὴ τυχόν, ἔν' ἀπαθανάτισῃ τὴν φλυκταίνωδη μορφήν τοῦ κουρέως σου, ἢ τὸ πλαδαρὸν πρόσωπον τῆς μαγειρίσσης μου, ἢ τοὺς μελανοστίκτους καὶ ῥυπαροὺς βραχίονας τοῦ ὀδοκαθαριστοῦ; Ὅχι, βεβαίως. Ὁ τὴν δη- μιουργὸν δύναμιν ἐμφυσήσας εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου δὲν τὴν ἐνεφύσησε πρὸς τοῦτο, οὐδὲ θὰ κατορθώσῃ ποτε ὁ διασημώτατος τῶν φωτο- γράφων, ὅσον στίλβον καὶ ἂν ἦν τῶν φωτο- γραφῶν τοῦ ὁ χάρτης, ὅσον τιτοφόρος καὶ ἂν ἦν ἡ θύρα του, ὅσον ὑψηλὸν καὶ ἂν ἦν τὸ μέ- γαρόν του, νὰ ὀνομασθῇ καλλιτέχνης.

Ἀλλὰ διατί, θὰ μ' ἐρωτήσῃς ἴσως, ἀφοῦ θέλου- σιν οἱ τῆς νέας σχολῆς θιασώται νὰ περιγράψωσι τὸν πραγματικὸν κόσμον, περιορίζονται, ὡς ἐλε- γον ἀνωτέρω, εἰς περιγραφὴν ἀποτροπαίων κυρίως καὶ βδελυρῶν σκηνῶν, θαυμάτων ἀηδῶν καὶ προ- ξενούντων αὐτόχρημα ναυτίαν, ἀντικειμένων ὧν ἐνώπιον δὲν δύναται τις νὰ παρέλθῃ εἰμὴ κλείων τὴν ὀνὶά του καὶ θλίβων τὸν στόμαχόν του; Αὐτὴν ἄρ' αὖ μόνον τὴν ὄψιν ἔχει ὁ πραγματι- κὸς κόσμος; Κακοῦργοι μόνον καὶ μεθύσοι καὶ προώλεις καὶ πλάσματα ἐκπεπτωκότα ὑπάρ- χουσιν ἐν αὐτῷ; Κοπρῶνας μόνον καὶ μιάσματα, ἀμάρας μόνον καὶ ἀκαθαρσίας, ἔλκη καὶ σαπρίαν μόνον, ῥάκη καὶ σκύβαλα καὶ οὐδὲν ἄλλο περιέ- χει ὁ κόσμος οὗτος; Ὅχι, βεβαίως· ἔχει καὶ τι ἄλλο τὸ σύμπαν αὐτό, οὔτενος τὴν φωτογράφη- σιν ἐπεχειρήσεν ὁ Zola καὶ οἱ ἐταῖροί του. Ἐχει καὶ τὴν ἰλαρὰν του ὄψιν· ἔχει καὶ οὐρανόν, καὶ

χλόην και ἥλιον· ἔχει και τιμίους ἀνθρώπους, νιπτομένους τὴν ὄψιν και τὰς χεῖρας, μὴ κλέπτοντας, μηδὲ μεθυσκομένους, μηδὲ διανυκτερεύοντας εἰς καταγῶγια ἀκατονόμαστα· ἔχει και γυναῖκας ἀξίας ἀγάπης και σεβασμοῦ, ὧν θέλγει τὸ μεῖδιμα και συγκινεῖ ἡ λαλιά· ἔχει και αἰσθήματα ὁ κόσμος οὗτος εὐγενῆ, και πράξεις δυναμένας νὰ ἐμπνεύσωσι καλλιτέχνην, και πόθους οὐχὶ χαμαιπετεῖς, και πάθη βεβαίως, ἀλλ' οὐχὶ πάντα κτηνωδῆ οὐδὲ πάντα ἀπόβλητα. Διατί λοιπόν, ἐπαναλαμβάνεις, ἀπέκλεισαν ταῦτα πάντα τοῦ καλλιτεχνικοῦ των πεδίου οἱ φιλολόγοι φωτογράφοι, και ἔστησαν τὴν εἰκαστικὴν αὐτῶν μηχανὴν ἀπέναντι τοῦ βορβόρου μόνον και τῶν τελμάτων; Μὴ τοι τυχὸν εἶνε τοιαύτη ἡ γαλλικὴ κοινωνία, ἣν περιγράφουσιν; Ὁχι· ἀναντιρρήτως ὄχι. Ὁμόρφως μέχρι τοῦδε διεμαρτυρήθη κατὰ τῶν ἔργων αὐτῶν ἡ κριτικὴ τῆς Γαλλίας, και δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ᾤνῃ τις τυφλὸς αὐτῆς ἐπαινέτης, ἵνα ἰσχυρισθῇ τὸ ἐναντίον. Ὅσον και ἂν ᾔνε, και εἶνε βεβαίως διεφθαρμένη σήμερον ἡ σύγχρονος παρισινὴ κοινωνία, δὲν κατήντησεν ὁμῶς ἀκόμη εἰς τοσοῦτον καταπτώσεως βάθος, οὐδὲ μετεβλήθη εἰς ὁμιλον μεθύσων, ἀργῶν, κλεπτῶν και δολοφόνων, εἰς σμῆνος συντεταγμένον μαυλιζομένων και μαυλιστῶν, εἰς κόσμον εὐωχητῶν και κραιπαλώντων, ὁποῖους εἰκονίζουσιν ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν σελίδα τὰ βιβλία ἐκεῖνα, ἅτινα ἐπεθύμησες νὰ ἀναγνώσῃς. Ἀλλὰ τότε λοιπόν—θὰ προσθέσῃς και ἔχεις δίκαιον—ἡ φοβερὰ τῆς λοιμώδους αὐτῆς φιλολογίας ἐπιτυχία σημαίνει, ὅτι οἱ ἀναγνώσται τοῦ Zola και τῶν συντρόφων του, οἱ συνωστιζόμενοι πρὸ τῆς θύρας τῶν βιβλιοπωλείων, ἵνα προαρπάσωσι τὸ Assommoir και τὰ φύλλα τῆς Nana, ἀρέσκονται βεβαίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ῥυπαρῶν ἐκείνων και ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ναυτιωδῶν σελίδων, ὅτι ἡ νοσηρὰ των περιέργεια καταπίνει ἀπληστος τὸ παρατιθέμενον δριμύ ἐδεσμα, ὅτι ὁ δυσπαθὴς αὐτῶν οὐρανίσκος γαργαλιζεται εὐάρεστος ὑπὸ τῆς assa foetida, ἣν ἐκ τῆς φιλολογικῆς των χύτρας κενώνουσι καθ' ἡμέραν οἱ πρωτάρχει τῆς νέας σχολῆς, και ὅτι τέλος πάντων διὰ τοῦτο και μόνον γράφουσιν οὗτοι, διότι ἀγοράζουσιν ἐκεῖνοι.

Ναί, φίλε μου· ναί, δυστυχῶς, και ὁ λόγος οὗτος εἶν' ἐπίσης μία τῶν κυριωτάτων τῆς νόσου ἀφορμῶν. Τὸ πρᾶγμα, ὡς βλέπεις, λαμβάνει μὲν μορφήν καθαρὰς κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως, κανονιζομένης ὑπὸ τοῦ ἀδιαπτώτου οικονομικοῦ νόμου τῆς ζητήσεως και τῆς προσφορᾶς. Οἱ μάγειροι παρασκευάζουσιν ὅ,τι ἀρέσκει εἰς τοὺς πελάτας των, οἱ πελάται καλοπληρῶνουσιν ὅ,τι παρασκευάζουσιν οἱ μάγειροι, και ἀμφοτέροι μένουσιν εὐχαριστημένοι. Αὐτῶν πληροῦται τὸ βαλάντιον, και ἐκεῖνων πληροῦται ὁ

στόμαχος. Νόσου ἐνδεχομένης ἐκ τοιούτων ἐδεσμάτων δὲν ὑπάρχει φόβος. Τοιοῦτοι στόμαχοι δὲν νοσοῦσι πλέον, διότι ἐνόσησαν ἤδη πάσας τὰς νόσους, και ἄσμενοι θὰ κατέπινον οἰασδήποτε φαρμακευτικῆς παρασκευάσματος, ἥκει μόνον δι' αὐτοῦ νὰ ἐρεθισθῶσι κάπως τὰ παραλυτικὰ των αἰσθητήρια. Ἀλλῶς δέ, μὴ λησμονῆς, ὅτι ὅσον και ἂν πολιτισθῇ και μορφωθῇ διὰ τῆς παιδείας τὸ πολιτικὸν ἐκεῖνο ζῶον, ὅπερ ἐκάλεσεν ἄνθρωπον ὁ Ἀριστοτέλης, μένει ὁμῶς ζῶον πάντοτε, περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, και εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας και τῆς ψυχῆς αὐτοῦ φωλεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατάλοιπόν τι κτηνωδῆς, ὅπερ πνίγουνσι συνήθως και συγκαλύπτουσιν ἡ μόρφωσις και ἡ ἀνατροφή, ἡ διδασκαλία και ἡ κοινωνικὴ ἀνάγκη, σπανιώτατα ὁμῶς και ἐκρίζουσιν ἐντελῶς. Τὸ μέρος δ' αὐτὸ τοῦ ζώου, ὅπερ—σημειῶσαι και τοῦτο—εἶνε μὲν συνήθως περισσότερον εἰς τὰ κατώτερα τῆς κοινωνίας στρώματα, ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντοτε και ὀλιγώτερον εἰς τὰ ἀνώτερα, διαθρύπτεται φυσικῶς και θωπεύεται και εὐχαριστεῖται ὅπως δὴποτε ἀπὸ ἐντυπώσεων κτηνωδῶν, και εὐφημεῖ τοὺς παρέχοντας αὐτῷ τὸ ἀπηγορευμένον μὲν καλλαισθητικῶς και ἠθικῶς ἀλλὰ κνίζον ὁμῶς πάντοτε ὄψον, τὸ ἐρεθίζον τὴν γεῦσιν και ἀνοῖγον οὕτως εἰπεῖν τὴν ὄρεξιν. Ἐπὶ τῶν κτηνωδῶν αὐτῶν ὀρέξεων ἐκερδοσκοπήσαν οἱ μύσται τῆς νέας φιλολογικῆς θερησκείας ἐν Γαλλίᾳ, και τὴν κερδοσκοπίαν αὐτῶν ἔσπεψεν ἐπιτυχία τερατώδης και πάσης των προσδοκίας ἀνωτέρα. Ἵνα τὴν ἀναλογισθῇς, ἀρκεῖ μόνον νὰ σοῦ σημειώσω ὅτι ὁ Voltaire πωλεῖ 475 χιλιάδας φύλλων, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν τὴν δημοσίευσιν τῆς Nana.

Ἀλλὰ τί συγγραφεῖς λοιπόν, τί καλλιτέχνην, τί μυθιστοριογράφοι εἶνε αὐτοί—θὰ μοῦ παρατηρήσῃς βεβαίως πάλιν—, οἷτινες, ἀντὶ ν' ἀνοίγουν αὐτοὶ τὴν ἑδὸν εἰς τὰ πλήθη, παρακαλοῦντοσιν τοὺνναντίον τὸν ὄχλον, και φέρονται ὑπ' αὐτοῦ ἀντὶ νὰ τὸν φέρωσι, και κύπτουσι δουλικὸν τὸν αὐχένα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ποσοῦ, ἀντὶ νὰ ἐπιδρῶσιν αὐτοὶ ἐπ' ἐκεῖνον; Οἱ συγγραφεῖς αὐτοί, ἀπλοῖκέ μου ἐπαρχιώτα, εἶνε τοιοῦτοι ὅποιοι ἀναφαίνονται πανταχοῦ και πάντοτε, ὁσάνεις και ὅπου, κρίμασιν οἷς οἶδε κύριος, κατισχύσῃ ἐν τινὶ κοινωνίᾳ ἡ ὕλη τοῦ πνεύματος, και τὸ ποσὸν τοῦ ποιοῦ. Εἶνε γνήσιοι ἀδελφοὶ ἐκείνων, οὓς ἐμόρφωσε πάντοτε κατ' ἰδίαν αὐτῆς εἰκόνα κοινωνία διεφθαρμένη και ἀπόκορος, οὐδένα ὑπολαμβάνουσα σκοπὸν ἄλλον τοῦ βίου ἢ τὴν ἡδονὴν και τὴν ἐκ παντὸς τρόπου ἀπόλαυσιν, ἀξιοῦσα νὰ δουλεύωσιν αὐτῇ πρὸς τοῦτο πᾶσαι τοῦ ἔθνους αἱ παραγωγικαὶ δυνάμεις, και κάμπτουσα οὕτω ὑπὸ τὸν σιδηροῦν τῆς βιωτικῆς ἀνάγκης ζυγὸν πάντα ἐκεῖνα τὰ ὑστερικά και ἄγωνα πνεύματα, πάν-

τας ἐκεῖνους τοὺς ἐρμαφροδίτους χαρακτῆρας, πάντα ἐκεῖνα τὰ φιλολογικὰ ἡλιοτρόπια, ἅτινα τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γίνονται, ἵνα τοῖς πᾶσιν ἀρέσωσι, και δουλεύουσιν ἵνα μὴ πεινάσωσι, και πληροταῦσιν ἵνα μὴ διψήσωσιν. Ἀληθεῖς ἐπὶ μισθῷ συνόντες, ὑφίστανται ἄσμενοι τὴν ἐπίδρασιν κόσμου ἐκπεπτωκότος και ἠθικῶς παρακμάζοντος, διότι οὐδεὶς ἐσωτερικὸς σπινθὴρ διαμαρτύρεται κατὰ τῆς δουλείας των, διότι οὐδεὶς τοὺς ἐνοχλεῖ ἔλεγχος ἀπούσης συνειδήσεως. Καὶ ἂν δὲ σπανίως, ποὺ και ποτε, εὐρεθῶσιν εἰς τὴν δυσάρεστον ἀνάγκην νὰ δικαιολογήσωσιν ἑαυτοὺς και τὰ ἔργα των, εὐκλὸν εὐτυχῶς παρεσκευάσαν εἰς αὐτοὺς τὸ ἔργον ὁμαίμονες και ὁμόσχολοι κριτικοὶ και αἰσθητικοὶ φιλόσοφοι. Ἡ θεωρία τῶν λαχάνων, ἅτινα φύονται και πρέπει νὰ φύωνται τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα, ἀναλόγως τοῦ παράγοντος αὐτὰ ἐδάφους και τοῦ παχύνοντος αὐτὰ λιπάσματος, δὲν εἶνε σημερινή. Τὴν γνωρίζεις σύ, διότι σ' εἶχε καταλάβει ἄλλοτε ἡ μανία ν' ἀσχοληθῇς περὶ τὰς προόδους τῆς ὑλιστικῆς φιλοσοφίας, και γνωρίζεις βεβαίως, πόσον ἔχει στενὴν ἡ θεωρία ἐκεῖνη τὴν συγγένειαν πρὸς τὸ περιάλητον ἄξιωμα: «οὐδὲν νόημα χωρὶς φωσφόρου», δι' οὗ προσεπάθησαν ἐσχάτως οἱ φιλόσοφοι νὰ μεταβάλλωσιν τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀλεστικὴν τινα ἢ ζυμωτικὴν μηχανήν. Εἶνε εὐκλὸς ἀρχὴ και εὐπρόσδεκτος εἰς τοὺς νέους ἀποστόλους, τοὺς μεταβαλόντας τὸν ναὸν τῆς διανοίας εἰς οἶκον ἐμπορίου, διότι ἀπαλλάσσει τοὺς ὅμους των τῆς εὐθύνης, ἣν ὑπέχει πᾶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος διὰ τὰ ἔργα του. Ἀλλ' εἶν' εὐτυχῶς ἀπόβλητος και ἀβάσιμος ἀρχή· ἀπόβλητος, διότι ἐξομοιοῖ τὰ ἔργα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας πρὸς τὰς βαφανίδας και τὰς κινάρας, ἃς διὰ τοιαύτης ἡ τοιαύτης καλλιτεργείας ἀδρύνουσι κατ' ἀρέσκειαν οἱ κηπουροὶ· ἀβάσιμος, διότι λησμονεῖ, ὅτι τὸν σπόρον τῆς βαφανίδος δὲν δημιουργοῦσιν ἀρδεύματα, οὐδὲ μεταβάλλουσιν εἰς σπόρον ἰσμοῦ ἢ ἄρως και τὸ λιπάσμα.

Τοιαύτη εἶνε, φίλτατε, δι' ὀλίγων χαρακτηριζομένη ἡ νέα φωτογραφικὴ σχολή, ἥς ἐπόθησας νὰ διέλθῃς τὴν θύραν. Τοιοῦτοι ἐν συνόψει πάντες αὐτῆς οἱ ἀπόστολοι, και τοιοῦτος πρὸ πάντων και ὑπὲρ πάντας σήμερον ὁ Αἰμίλιος Ζολά, ὁ μεσίας και διδάσκαλος τῆς νέας θερησκείας.

Εἶπον σήμερον· διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπῆρξε πάντοτε τοιοῦτος, ὁποῖος παρίσταται διὰ τοῦ τελευταίου του ἔργου, τῆς διαβολῆς Nana, οὐδ' ἀνέβη διὰ μιᾶς και διὰ τοῦ πρώτου του ἄλλματος εἰς τὸν περιβλεπτον κολοφῶνα, ὃν ἐκορύφωσεν ὑπὸ τοὺς πόδας του τὸ σκάνδαλον. Ἦτο δειλὸς τὸ κατ' ἀρχὰς και περιεσκερμένος, βαθμηδὸν δὲ μόνον και κατ' ὀλίγον παρέσυρεν αὐτὸν ὁ χεῖμαρρος, ὅστις ἐπέπρωτο νὰ τὸν φέρῃ εἰς

τὴν ἐπισημότητα. Δὲν ἐπάλασεν ὁμῶς, —εἶν' ἀληθές—κατὰ τοῦ βορβορώδους ρεύματος, διότι οὔτε τὴν θέλησιν εἶχεν, οὔτε τὴν δύναμιν. Τοῦ ἔλειπεν ἡ δημιουργικὴ πρωτοβουλία, ἡ μόνη δυναμένη νὰ κρατῇ αὐτὸν εἰς ἀντίστασιν, οὐδεμίαν δ' ἀφ' ἑτέρου εἶχε διαθέσιν νὰ φυτοβιώσῃ εἰς τὸν ἰσόγειον ὄροφον τῶν μεγάλων παρισινῶν ἐφημερίδων, ἀναμετρῶν μετὰ τρέμου τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός, και ἀγνοῶν πῶς θὰ γευματίσῃ τὴν ἐσπέραν μὴ προγευματίσας τὴν πρωΐαν. Εἰς τοιαύτην πάλην οὔτε ἤθελεν οὔτε ἠδύνατο ν' ἀποδυθῇ, δι' ὅσους λόγους σοῦ ἐξέθηκα πρὸ ὀλίγου, και προὔτιμησε, φυσικῶς τῷ λόγῳ, νὰ πέσῃ εἰς τὸν βόρβορον, ὅπου πρόθυμον και ἐπικροτοῦν ἐμελλε νὰ σιτίξῃ αὐτὸν ὑλικῶς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἠθικῶς και καλλαισθητικῶς σιτιζόμενον σμῆνος τῶν ἀναγνωστῶν. Ἐγραψεν οὕτω ἀλληλοδιαδόχως τὴν Curée, τὴν Ventre de Paris, τὸ Assommoir και τὴν Nana, ἔργα πνιγνὰ και δυσώδη, ἀφηγούμενα πᾶσαν δυνατὴν ὑλικὴν και ἠθικὴν ἀσχημίαν τῆς συγχρόνου κοινωνίας, περιγράφοντα πᾶσαν αὐτῆς νοσηρὰν ἀπροσίαν ἢ ὑπερτροφίαν, και μετὰ προδήλου τέρψεως και προτιμήσεως διατρίβοντα περὶ πᾶν ὅ,τι συνήθως καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἔλκος, ῥάκος ἢ δυσωδίαν, βόρβορον, ἀτιμίαν ἢ ἐγκλημα. Καὶ ὁμῶς, —παράδοξον ἀληθὲς τὸ φαινόμενον και ἄξιον σημειώσεως—προσεπάθησεν ἐνίοτε ὁ Zola ν' ἀνακύψῃ τὴν κεφαλὴν ὑπεράνω τῆς κατακλυζούσης αὐτὸν ἱλύος, και ν' ἀναπνεύσῃ πρὸς στιγμὴν ἄερα καθαρώτερον σχετικῶς και υγιεινότερον. Ἐγραψε δὲ τότε τὴν Conquête de Plassans και τὸ Une page d'amour, ἔργα πληρῆ μελῇ μὲν πάντως ὑπὸ ἔποψιν καλλιτεχνικὴν, στερούμενα δράσεως, ὡς πάντα τοῦ καλῶν του τὰ προϊόντα, ἐξητημένα και μέχρι παιδαριώδους λεπτολογίας διατρίβοντα εἰς τὰ μικρὰ και δευτερεύοντα, ἀλλὰ πνέοντα ὅπως δὴποτε ἄερα ἐν δύναιται τις ν' ἀναπνεύσῃ, μὴ κινδυνεύων νὰ καταπέσῃ ὑπὸ ἀσφυξίας, καίτοι ὑπὸ βαθυτέραν ἠθικὴν ἔποψιν οὐχὶ ἄμωρα οὐδ' ἐπικρίσεως ἀνώτερα. Ἀλλὰ και ἡ ἀσθενὴς αὐτῇ ἀντίδρασις ὑπῆρξε πρόσκαιρος μόνον και παροδική. Ὁ ἀνὴρ ἐπόθει πάντοτε τὸν πηλόν, ἀνεμινήσκετο τῆς παλαιᾶς του διατριβῆς, εἶχε la nostalgie de la boue, ὡς λέγει ποῦ ὁ διασημώτατος των συγχρόνων δραματικῶν τῆς Γαλλίας, και ταχέως ἐπανεπέσεν ὅθεν ἐπὶ στιγμὴν μόνον και ἐκ περιστάσεως εἶχεν ἐξέλθει, και ἔγραψε τὴν φοβερὰν ἐπὶ δυσωδία και ἀκατονόμαστον ἐπὶ κυνισμῷ Nana, ἥτις εὐφραίνει σήμερον—εἰς δόξαν τῆς λογικότητος και ἠθικότητος των ἀνθρωπίνων πλασμάτων—ἐκατομμύρια ἴσως ἀναγνωστῶν. Λέγουσι μάλιστα, και οὐδόλως δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω, ὅτι ὁ μέγας αἰρεσιάρχης ἀπαρνεῖται οὐδ' ἀναγνωρίζει πλέον ὡς γνήσια διανοητικὰ του τέκνα τὰ σχετικῶς ἄσωμα ἐκεῖνα και

γλιαρά του μαγειρείου του παρασκευάσματα, ἀπαλλάκτα ὡς ὁ μουσικὸς τῆς Γερμανίας αἰρεσιάρχης Βάγνερ ἀπεκέρυξε τὸν Ριένζην αὐτοῦ, καὶ τὸν Ταγγόζερ καὶ τὸν Λόγγριν καὶ τὸν Ἰπτάμενον Ὀλλανδόν, ἅμα ὡς ἔγραψε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς μουσικῆς τοῦ μέλλοντος, τὸν *Kücklor* τῶν *Nihelilouγγερ*. Ἡ μόνη ὑπὲρ τοῦ γερμανοῦ μελογράφου διαφορὰ εἶνε, ὅτι ἐκείνου μὲν ἡ μουσικὴ ἔχει νὰ λογαριασθῇ μὲ τὰ ὠτία τῶν ἀπογόνων μας, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτείνεται, ἡ δὲ ὀρθολογία (μὴ ἀναγνώσεως, πρὸς Θεοῦ, ὀρθολογία) τοῦ Zola γράφεται διὰ τοὺς συγχρόνους καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀποτείνεται, διότι ὁ Zola εἶνε ἄνθρωπος πρακτικὸς καὶ οὐδεμίαν ἔχει ὄρεξιν νὰ ἀτενίσῃ πρὸς τὰ ὀμιχλώδη βάθη τοῦ μέλλοντος, ὅτε εἰς τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἐπιτέλλει ὁ χρυσοῦς τοῦ παρόντος ἥλιος.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, θὰ ἐκφωνήσῃς ἀνυπομονῶν οὐδ' ἀρκούμενος ἔσως καὶ πάλιν εἰς γενικότητα, τί πράγμα εἶνε αὐτὴ ἡ Nana, τὴν ὁποῖαν κακεντρεχῶς ἐμάντευσε ὅτι ἤθελε νὰ ἀναγνώσῃ, καὶ τὴν ὁποῖαν προπηλακίζεις χωρὶς νὰ μοῦ στέλλῃς;

Τὴν προπηλακίζω ἀληθῶς, καὶ μὴ δὲν ἔχω δίκαιον; Καθ' ἐν καὶ μόνον ἔσως ἔχω ἄδικον· ὅτι λησμονῶ τὸ πηλόφυρτον αὐτῆς μέτωπον, εἰς ὃ οὐδεὶς πλέον δύναται νὰ κολλήσῃ πηλός. Σὺ ὅμως θέλεις *les points sur les i*, θέλεις τὰ πράγματα μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σίγμα, θέλεις νὰ μάθῃς τί εἶνε ἡ Nana καὶ ποία τῆς ἡ ἱστορία. Καὶ εἰς τὰς δύο σου αὐτὰς ἐρωτήσεις ἡ ἀπάντησις δὲν εἶνε δύσκολος, μολονότι τὸ εὐῶδες ἔργον τοῦ Zola δὲν ἤπλωσεν ἔτι εἰς τὸν ἥλιον ὅλα του τὰ πέταλα, οὐδ' ἀνέδωκεν ἔτι ἡ χοάνη τοῦ χημικοῦ του ἐργαστηρίου ὅλον αὐτῆς τὸ ἀμμωνιακὸν ὀξὺ καὶ ὅλον τῆς τὸ ὑδροθειωμένον ἀέριον. Τὸ νεογέννητον τέρας δὲν ἐτέθη ἔτι ἀρτιμελές, καὶ μόλις ἔσως τὸ ἐν τρίτον τῆς περιλαλήτου μυθιστορίας ἐδημοσιεύθη μέχρι τοῦδε εἰς τὰς στήλας τοῦ Voltaire, ὅστις δὲν ἐμάντευε βεβαίως ὅτε ἔγραφε: *ce qu'on méprise ne peut jamais intéresser*, ὅτι ἐμελλε μίαν ἡμέραν τὸ ὄνομά του νὰ καλύψῃ τοιαύτας βδελυγμίας. Ἀλλ' ἂν οἱ παλαιοὶ ἔλεγον ἐξ ὄνυχος τὸν *Λέοντα*, καὶ ἂν ὁ Cuvier ἐκ μιᾶς πολλάκις καὶ μόνης σιαγόνος προκατακλυσματικοῦ ζώου ἀνεδημιούργησεν ὁλόκληρον τὸ ἄτομον καὶ τὴν οἰκογένειάν του, πολὺ εὐκολώτερον εἶνε νὰ διαγράψῃ τις δι' ὀλίγων μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶν γραμμῶν τὴν ἡρωίδα τοῦ Zola, καὶ νὰ εἰκάσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς. Ἡ Nana, φίλε μου, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἡ σημερινὴ Μαγδαληνὴ τῶν Παρισίων, — πολὺ πρὶν ἢ γονυπετήσῃ, ἐννοεῖται, εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σωτῆρος — καταβαίνουσα ἀνὰ μίαν, πολλάκις δὲ καὶ ἀνὰ δύο καὶ πλειοτέρας, τὰς βαθμίδας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος, καὶ μεταπίπτουσα βαθ-

μυθὸν ἀπὸ κόρης εἰς ἡθοποιόν, ἀπὸ ἡθοποιῶν εἰς ὑπότροπον, ἀπὸ ὑποτρόφου εἰς... τὸ μαντεύειν εἶνε περιττὸν νὰ τὸ γράψω. Φαντάσου τετραπῶδες τι κῆμα τῆς *Kamelioφόρου Κυρίας* τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά, τῆς *Δεσποινίδος Κασμὶρ* τοῦ Κλαρετῆ, τῆς Cara καὶ τῆς *Madelon* καὶ τῆς *Madame Frusquin* δὲν ἐνθυμούμαι τώρα τίνων ἄλλων συγχρόνων συγγραφέων τῆς Γαλλίας, πρόσθε εἰς τὸ κῆμα αὐτὸ τῆς πραγματικωτάτης πραγματικότητος τὴν ὥμην καὶ ἀψιμυθίωτον ἀλήθειαν, τὴν ἀλήθειαν δηλ. ἐκείνην ἣν διέπουν συνήθως καὶ κανονίζουσιν εἰς τὰ εὐνομούμενα κράτη αἱ ἀστυνομικαὶ διατάξεις, καὶ ἔχεις ἀκριβεστάτην καὶ ἀπταιστον ἐνώπιόν σου τὴν ἱλαρὰν εἰκόνα τῆς ἡρωίδος τοῦ Zola. Ὅποια δὲ νῦν, μεθ' ὅσα σοῦ εἶπον ἀνωτέρω, διαπλάττεται ἡ ἱστορία τῆς ποιητικῆς αὐτῆς ὑπάρξεως ὑπὸ τὴν φυσιολογικὴν γραφίδα τοῦ νέου Balzac τῆς Γαλλίας, εὐκόλως, ὑποθέτω, μαντεύεις. Ἄν ὅμως δὲν μαντεύῃς, λυποῦμαι ὅτι δὲν τολμῶ νὰ εὐκολύνω τὴν μαντείαν σου. Φοβούμαι μὴ καὶ αὐτὸς ὁ χάρτης ἐρυθριάσῃ, μολονότι ὁ Κικέρων βεβαίως ὅτι *carla non erubescit*. Φαντάσου μόνον — καὶ μὴ μοῦ εἴπῃς ὅτι δὲν ἔχεις φαντασίαν, διότι οὐδεμίαν πρὸς τοῦτο χρειάζεται φαντασία, ὁποῖαν σὺ τὴν ἐννοεῖς — φαντάσου καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν γυμνότητα πάσας τὰς κοινὰς καὶ καθ' ἡμέραν περιπετείας βίου κοινῶς κοινοτάτης Φρύνης· ὑπόθεσις τὴν σκηνὴν αὐτῶν οὐ μόνον πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει σηπεδὼν καὶ μίاسμα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἀκόμη, ὅπου εἶνε καθαρώτερος συνήθως ὁ ἀήρ, διότι ὁ Zola τοσοῦτον ἀπεταμίευσε ποσὸν διεφθαρμένης ἀτμοσφαίρας ἐκ τῶν καταγωγῶν, ἅτινα καυχᾶται ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ ἡρευνήσε χάριν σπουδῆς, καὶ τοσοῦτον ἐσυνείθισεν εἰς αὐτὴν τοὺς πνεύμονάς του, ὥστε τὴν μεταγίξει πανταχοῦ ὅπου θέτει τὸν πόδα του, ἵνα καὶ ἐκεῖ ἀναπνέῃ ἀνετώτερον· ἐκλεξὼν ὡς δευτερεύοντας καὶ τριτεύοντας τῆς μυθιστορίας ἡρώας ὅσους καὶ οὓους θέλεις, μικροὺς ἢ μεγάλους, ἄρρενας ἢ θήλειους, νέους ἢ γέροντας, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἔχουσιν ὅ,τι καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι αἰδῶ, συνείδησιν, τιμὴν, πνεῦμα ὑγιές, τρόπων εὐγένειαν καὶ γλώσσης ἀβρότητα· ταῦτα πάντα, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, φαντάσου τα συμπεφυρμένα διὰ μακρῶν λεπτολόγων καὶ μονοτόνων περιγραφῶν, εἰς ὅλον στερούμενον καὶ τοῦ ἐλαχίστου δραματικοῦ διαφέροντος· φαντάσου τὰ πράγματα αὐτὰ λεγόμενα ὡμῶς καὶ ἀπροσπονήτως διὰ τῶν λέξεων ἐκείνων, ἃς ἀποκλείουσιν ὅλων τῶν γλωσσῶν τὰ λεξικά, καὶ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα διαλεγόμενα ὅπως καὶ αὐτοὶ τῶν κατέργων οἱ κάτοικοι καὶ αὐτοὶ οἱ περὶ τὴν τράπεζαν οἰνοπωλείου ἀναισθητοῦντες μέθυσοι αἰσχύνονται συνήθως νὰ λαλήσωσι· φαντάσου τέλος, ὅτι τὴν γλώσσαν αὐτὴν τὴν ὁ-

μιλοῦσιν ὄχι μόνον οἱ τὸ ἡθικὸν ἱζήμα πάσης κοινωνίας ἀποτελοῦντες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνωτέρας αὐτῆς τάξεις κατέχοντες, καὶ... αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, περιγράφων ἢ διηγούμενος· φαντάσου τὰ ὅλα αὐτὰ — τὸ πᾶν δὲν εἶνε δύσκολον — καὶ θὰ ἔχῃς, οὐχὶ βεβαίως ἀκριβῆ, διότι τὴν περὶ τοῦ Zola ἀκρίβειαν μόνον ἀπὸ τοῦ καλὰμου του δύναται τις ν' ἀρυσθῇ. ἀλλ' ἀμυδράν πως καὶ κατὰ προσέγγισιν εἰκόνα τοῦ φιλολογικοῦ ἀριστοργήματος, οὗτινος δὲν σοῦ ἦτο, βλέπεις, πεπωμένον νὰ κάμῃς δι' ἐμοῦ τὴν γνωριμίαν.

Μὴ δὲ νομίσῃς, ὅτι ὁ μέγας τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φυσιολογικῆς πραγματικότητος μύστης εἶνε καὶ ἀληθὴς πανταχοῦ, καὶ ἂν δὲν ἔχῃ ἄλλην τιμὴν, ἔχει καὶ *l'honneur du déshonneur*. Οὐδὲ τοῦτο. Ἀρκεῖ μόνον νὰ σοῦ σημειώσω, ὅτι κατὰ τὸν Zola τὴν ἐσπεραν τῆς πρώτης ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσεως τῆς Nana ὅλος ὁ παρισινὸς κόσμος, tout Paris ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, περιπατεῖ εἰς τὴν στοὰν τῶν Variétés, πᾶν αὐτόχρονα ψευδές, διότι εἰς τὰ foyers τῶν γαλλικῶν θεάτρων δὲν φοιτᾷ συνήθως παρισινοί, ἀλλ' ἐπαρχιωτὰι μόνον καὶ ξένοι. Γάλλος κριτικὸς, ἀναφέρων ἐσχάτως τὸ πᾶν, λέγει χωρὶς τινος δισταγμοῦ, ὅτι *le fait d'arpen-ter un foyer de théâtre οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ provincialisme attristant, cachet d'une prove-nance étrangère*. Ὅλιγον περαιτέρω ἡ κόμησσα Muffat ἐγείρεται τῆς θέσεως αὐτῆς, ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τῆς, ἵνα ὑποδεχθῇ τοὺς ἐρχομένους εἰς ἐπίσκεψιν· πόσον ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ Zola ἐγνώρισε μὲν ἔσως πῶς ὑποδέχονται αἱ Φρύναι τοὺς πελάτας τῶν ἀλλ' ἄγνοεῖ πῶς φέρονται αἱ κόμησσαι πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς αἰθούσας αὐτῶν! Μετὰ μικρὸν παρίστανται εὐωχηταὶ παρισίνοι πίνοντες τὸν καμπανίτην τῶν... εἰς τὸ τέλος τοῦ δείπνου, πᾶν αὐτὸν ἐπι-τρεπόμενον πλέον σήμερον μόνον εἰς τῆς Ὠδέρ-νης τοὺς κατοίκους. Καὶ ταῦτα ἀπὸ τῶν πρώ-των μόνον σελίδων τοῦ βιβλίου. Τὰ μετὰ ταῦτα εἶν' ἔτι χεῖρονα καὶ τετραπῶδες.

Τοιαύτη καὶ ἡ Nana, ἣν ἤθελες μὲν σὺ ν' ἀναγνώσῃς, σοῦ ἀπαγορεύω δ' ἐγώ, ὡς φίλος κηδόμενος οὐ μόνον τῶν ἡθῶν σου, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων τῆς καλλαισθησίας σου.

Σὺ ὅμως μειδιᾷς ἔσως ἀδιαφόρως, καὶ λέγεις καθ' ἑαυτόν: «τὴν ἀναγινώσκω ἑλληνιστί, ἀφοῦ δὲν μοῦ τὴν σέλλεις γαλλιστί. Γίνομαι συνδρομη-τῆς εἰς τὴν εὐσπλαγχνον ἐφημερίδα, ἥτις ἀνέλαβε νὰ συμπληρώσῃ καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὴν ἀνατροφήν τοῦ γένους, καὶ ἂν δὲν δύναμαι ν' ἀπολαύσω τὸ πρωτότυπον, ἀπολαύω κατ' ἀνάγκην τὴν μετάφρασιν». Τὸ γνωρίζω, φίλε μου, καὶ γνωρίζω ἀκόμη καὶ κατ' ἄλλο, τὸ ὁποῖον σὺ πιθανῶς, ὡς ἐπαρχιωτῆς, δὲν γνωρίζεις ἀκόμη. Γνωρίζω ὅτι εἰς ἄλλης ἐφημερίδος τὰς στήλας ἀνηγγέλθη ἡ μετάφρασις ἄλλου εὐώδους γαλλικοῦ μυθιστο-

ρήματος τῆς *Courtisane vierge*, καὶ εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν τῆς πρωτευούσης προεκκηρύχθη πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἡ προσεχὴς μετάφρασις τοῦ: *Λούκιος ἡ Ὀρος* τοῦ Λουκιανοῦ! Εἶν' ἀληθὲς δυστυχῶς· καὶ ἡμεῖς οἱ νήπιοι ἐπὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὶν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, παρακολουθοῦμεν ὅμως περὶ παρὰ λυδίον ἄρμα τὰς προόδους τῆς ἐσπερίας, καὶ γινόμεθα ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀληθινὰ *enfants terribles*, καὶ ἐντρεπόμεθα νὰ φανώμεν ὑπερῶντες εἰς τὴν ὁδόν, ἣν τέμνει ἀπὸ τινος ἡ φυσιολογικὴ σχολή, ἐκρίζουσα καὶ καταβάλλουσα δι' ἀμειλί-κτου ἀξίνης πᾶν ὅ,τι αἰδήμων φυλάττει ἢ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ ὡς πολύτιμον αὐτῆς κειμήλιον, πᾶν ὅ,τι περιθάλπει μετὰ στοργῆς ἢ φαντασία ὡς ἄσυλον ἀναψυχῆς ἐν ὥραις πικρίας καὶ ἀπογοητεύσεως.

Table rase λοιπόν! Ἄς παρατεθῶσι καὶ εἰς τοῦ Ἑλλήνος τὴν τράπεζαν τὰ καρυκεύματα τοῦ Zola, ἀφοῦ καὶ μάγειροι ὑπάρχουσιν πρόχει-ροι, καὶ δαιτυμόνες πληρώνοντες, καὶ censors ἐπινεύοντες, καὶ θεαταὶ εὐφημοῦντες.

Ποῖαι ὅμως θὰ ᾔην τῶν δειπνῶν αὐτῶν αἱ συνέπειαι;

Εἶνε ἱατρικὸν τὸ ζήτημα, καὶ ἃς σκεφθῶσιν ἄλλοι περὶ τοῦ πράγματος. Καλὸν ὅμως, νομίζω, θὰ ᾔτο, νὰ σκεφθῶσι κάπως ἐγκαίρως· διότι προτιμότερα εἶνε πάντοτε ἡ δίαιτα τῆς θεραπείας.

Δι' αὐτὸ καὶ εἰς σέ, ἀγαπητέ μου φίλε, τὴν δίαιταν συνιστῶ ἡ θεραπεία δὲν εἶνε πάντοτε ἀσφαλὴς, καὶ εἶνε πάντοτε τοῦναντίον δυσά-ρεστος.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Τὸ κατωτέρω συγκινητικὸν διήγημα ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ ἀξιοσπουδαίου συγγράμματος τοῦ διασήμου Γάλλου ψυχιάτρου Leuret, τοῦ ἐπιγραφομένου «*Fragments psychologiques sur la folie*» Σ. τ. Δ.

Ἡ ΑΤΥΧΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ

Οὐδεὶς τῶν ἀσθενῶν ἡμῶν ὑπέστη δυστυχή-ματα τόσον συνεχῆ ὅσον ἡ αὐτῆς Μαργαρίτα, καὶ οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ ταῦτα μετὰ περισσοτέρας ὑπομονῆς. Ἡ αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἐδημιουργήθη διὰ νὰ ὑποφέρῃ. Ἠλικίαν ἔχει ἐτῶν ἐξηκονταοκτὼ, καὶ πρὸ ἐξηκονταοκτὼ ἐτῶν ἀποθνήσκει οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος καὶ ὑπὸ τῆς πείνης πιεζομένη. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐξέλασε ἐπάγγελμα τοῦ ὁποίου καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐμπνέει ἀηδίαν. Ὅτε ἦτο κόρη ἐφόρει ῥάκη δυσώδη, σπανίως ἐδίδετο αὐτῇ τροφὴ ἐπαρκής, δὲν εἶχε δὲ οὔτε φίλην, οὔτε σύντροπον. Νεω-τάτῃ ἐγένετο σύζυγος ἐργάτου, ὅστις ὑβρίζει, προσέβαλλε καὶ ἔδερν αὐτήν, εἰς τρόπον ὥστε οὐ μόνον δὲν ἀπῆλασε οὔτε μιᾶς ἡμέρας εὐδαιμο-νίαν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἔλαβε μιᾶς μόνης ἡμέρας ἀνάπαυσιν. Ὅπως ὑποφέρει τόσῃν δυστυχίαν, τίς ἐσθίρειν αὐτήν; Δύο χάριτες διὰ τὰς ὁ-

ποιίας ευχαριστεῖ τὸν Θεὸν ὅτι ἐδωρήσατο αὐτῇ ταύτας, τὴν χάριν τῆς εὐτεχνίας καὶ τὴν χάριν τῶν δακρύων. Ἔτεκε δεκαοκτὼ τέκνα. Πολλὰ-κις δὲ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τοκετοῦ, ὁ σύζυγος ἀπεδίωκεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κοινῆς αὐτῶν τρώγλης. Ἀπῆρχετο τότε ζητοῦσα κατὰ λυμὰ ἐντὸς σταύλου, τοῦ ὁποίου οἱ κύριοι δὲν ἐτόλμων συγνάκις νὰ δεχθῶσιν αὐτὴν, διότι καὶ αὐτοὶ ἐφοβοῦντο τὰς ἀπειλὰς τοῦ συζύγου τῆς Μαργαρίτας. Ἀποβαλλομένη δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σταύλου ἐζήτει ἀνάπαυσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς. Ἐκεῖ ἐκλαίει καὶ προσηύχετο, καὶ ὅτε τὴν ἐπιούσαν τινὲς ὥραι ὕπνου εἶχον διακόψει τὴν συνέχειαν τῶν ὀδυνῶν αὐτῆς, ἠδυναίσατο τὸν Θεὸν ὅστις ἀνεδείχθη τόσον ἐπιεικὴς πρὸς αὐτὴν.

Ὅτε ἐφθασεν ἡ Μαργαρίτα εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, ὁ σύζυγός τῆς ἀπέβαλεν αὐτὴν ἐντελῶς. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφιλοξένησεν αὐτὴν μία τῶν θυγατέρων τῆς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ θυγάτηρ αὐτῇ ἐθεώρησε τὴν μητέρα αὐτῆς βάρως. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ τῇ ἔλεγον ὅτι ἔτρωγε πολὺ, καὶ ἔπειτα ἐπορεύετο πολὺ συχνὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπομένως εἰργάζετο ὀλίγον. Μάτην ὑπέσχετο νὰ μετριάσῃ τὸν θρησκευτικὸν ζήλόν τῆς. Ὅτε διέβαιnen ἐνώπιον ἐκκλησίας, εἰσῆρχετο ἐντὸς αὐτῆς, διότι τὸ αἶσθημα τὸ ὁποῖον εἴκνευεν αὐτὴν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ τῶν δυστυχῶν ἦτο ἰσχυρότερον πάσης ἐναντίας ἀποφάσεως. Ἀνεχώρησε τέλος ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς θυγατρὸς τῆς. Μία συγγενὴς τῇ ἔδωκε τὸ ὕψωμα στρωμνῆς, μία πωλήτρια τῆς ἀγορᾶς τῇ ἐδώρησε ὀλίγον ἄχυρον, καὶ οὕτω κατεσκεύασε κλίνην, τὴν ὁποῖαν ἐκόμισεν ἐντὸς σκοτεινοῦ δωματίου, τὸ ὁποῖον ἐνοικίασεν ἀντὶ ἐβδομήκοντα καὶ πέντε λεπτῶν καθ' ἐβδομάδα. Διὰ δανείου ἠγόρασε μίαν λίτραν πλακουντίου σακχαρωτοῦ, ἐδανείσθη δὲ καὶ μίαν τράπεζαν καὶ μίαν καθέκλαν. Μετὰ τὰ ἐφόδια ταῦτα ἐγένετο πωλήτρια ἐπὶ τῆς γεφύρας ὀπισθεν τοῦ Νοσοκομείου Hôtel-Dieu (ἐν Παρισίοις). Ἀδύνατον ν' ἀκούσῃ τις ἄνευ συγκινήσεως τὴν Μαργαρίταν διηγούμενην τὰς περιπετείας τοῦ μικροῦ αὐτῆς ἐμπορίου. Διὰ νὰ κερδίσῃ τεσσαράκοντα λεπτὰ, ἔπρεπε νὰ πωλήσῃ μίαν λίτραν σακχαρωτοῦ πλακουντίου. Οὐδέποτε ἐκέρδιζε τὴν ποσότητα ταύτην ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Συνήθως ἐκέρδιζε τὴν ἡμέραν εἴκοσι λεπτὰ, ἐνίοτε τριάκοντα, ἀλλ' ἐνίοτε δέκα μόνον· συννέβη δὲ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ μὴ πωλήσῃ τίποτε. Τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἐκέρδιζε τίποτε, δὲν ἔτρωγε, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ καλὴν τύχην ἐλάβανεν τὸν ἄρτον, τὸν ὁποῖον τὸ Γραφεῖον τοῦ ἐλέους μοιράζει ἅπασι μόνον τοῦ μηνὸς πρὸς τοὺς πτωχοὺς τῆς πόλεως. Ἐπανερχομένη εἰς τὸ κατὰ λυμὰ αὐτῆς, ἀφοῦ προσηύχετο, κατεκλίνετο λέγουσα:—Ἡ ἡμέρα θ' ἀνατελεῖ μετ' ὀλίγον, καὶ αὖριον ὅλ-

εῖμαι εὐτυχέστερα.—Μίαν νύκτα τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ βεβαίως καὶ ἡ πείνα ἀφύπνισαν αὐτὴν, ἐνόμισεν ὅτι ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν, ἡγέρθη ταχέως καὶ φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν τράπεζάν τῆς, τὴν καθέκλαν τῆς καὶ τὸν σακχαρωτὸν ἄρτον τῆς, κατέλαβε τὴν συνήθη ἐπὶ τῆς γεφύρας θέσιν αὐτῆς. Ἀλλ' οἱ ἀγορασταί; Ἐκοιμῶντο. Ἡ Μαργαρίτα δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐνοήσῃ τὴν πλάνην, ἥτις ἤγειρεν αὐτὴν τόσον ἐνωρίς. Ὅλ' μείνη εἰς τὴν θέσιν τῆς; Διστάζει, μένει, ἀκουμπᾷ ἐπὶ τοῦ τοιχώματος τῆς γεφύρας καὶ ἀποκοιμᾶται. Ἀλλ' ὅτε ἀφύπνισθη, δὲν εἶχε πλέον τίποτε ἐνώπιόν τῆς· κλέπται τῇ ἀφῆρσαν ὅ, τι εἶχε, καὶ δὲν εἶχε πλέον εἰμὴ μόνην τὴν στρωμνὴν τῆς.

Μὴ ἔχουσα πλέον τίποτε καὶ μὴ δυναμένη νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιόν τῆς, ἔμειnen ἄστεγος, καὶ ὡς τοιαύτη συνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐκρατήθη ἐν τῇ προσωρινῇ φυλακῇ τοῦ Saint-Denis. Ἐκεῖ παρεφρόνησεν. Εἶναι ἤδη εἰς τὸ φρενοκομεῖον Salpêtrière, καὶ δὲν θὰ ἐξέλθῃ πλέον, διότι τῇ ἀληθείᾳ εὐτυχῶς ἡ δυστυχῆς δὲν εἶναι πλέον θεραπεύσιμος.

Ἐν τῷ φρενοκομείῳ ὅλαι αἱ πράξεις τῆς Μαργαρίτας, καὶ αὐταὶ αἱ πλέον ἀσήμαντοι, εἶναι δι' αὐτὴν αἷτια βασάνων καὶ μεταμελείας· ἡ συνειδήσις τῆς ἀνησυχεῖ διὰ πάντι· ὅ, τι καὶ ἂν εἴπωσιν αὐτῇ, δὲν καθησυχάζει, ζητεῖ δὲ τὴν ἐρμηνείαν βαθυτάτης τινὸς ἐννοίας ἐν τοῖς περὶ αὐτὴν γινομένοις. Ἐὰν δὲ ὅτε ἀνησυχῇ, τῇ εἴπωσι νὰ ἡσυχάσῃ, μένει ἀκίνητος, φοβούμενη μὴ παρακούσῃ διὰ τοῦ παραμικροῦ κινήματος εἰς δοθεῖσαν αὐτῇ διατάγην. Ἐὰν εἴπωσιν αὐτῇ νὰ μὴ φοβῆται τίποτε, τότε μᾶλλον ἀνησυχεῖ καὶ ζητεῖ ν' ἀνεύρῃ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ τίποτε διὰ τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῇ. Ἐλθισμόνησε νὰ εἴπῃ εἰς τὸν ἐξομολογητὴν αὐτῆς πληθὺν ὀλὴν ἀμαρτημάτων, ἢ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἱατροῦ συμβουλὰς περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐνεδύετο ἀπὸ τῆς τετάρτης πρωῒνης ὥρας, διότι διὰ πολλοὺς ἐργάτας αὐτὴ εἶναι ἡ ὥρα τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ νοσοκομείῳ δὲν εἰργάζετο, ἐγονυπέτει καὶ προσηύχετο. Ἀφ' ἐσπέρας ἀφαιροῦσιν ἀπ' αὐτῆς τὰ ἐνδύματα, ὅπως ἐκβιάσωσιν αὐτὴν νὰ μείνῃ κλινῆρης μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν οἱ λοιποὶ ἀσθενεῖς ἐγείρονται. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐὰν δὲν παρεμποδίσωσιν αὐτὴν, σκεπάζεται διὰ τοῦ ἐφαπλώματος αὐτῆς, γονυπετεῖ ἐντὸς τῆς κλίνης καὶ προσεύχεται.—Ἀλλὰ, τῇ ἔλεγον πολλάκις, τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰς διαταγὰς τῶν προϊσταμένων σου, καὶ ἔπειτα ψυχραίνεισαι, τρέχεις τὸν κίνδυνον ν' ἀσθενήσῃς.—Ὁ, τι πράττω, τὸ πράττω διὰ νὰ ὑπηρετήσω τὸν Θεόν, ἀπαντᾷ. Πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν διὰ τὰς χάριτας τὰς ὁποίας ἀπονέμει ἡμῖν. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες πολὺ μᾶλλον ἐμοῦ πᾶσχουσιν ὑπὸ τοῦ

ψύχους, καὶ ἐὰν εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ νὰ ἀσθενήσω, ὥς ἀσθενήσω.

Ἐὰν ἀφίετο ἐλευθέρω, ἤθελε μένει ἄσιτος μέχρι τῆς τρίτης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν.—Ἀλλὰ, λέγει, εἶναι φοβερός ὁ Κ. Mitivié (ἱατρός ἐν Salpêtrière), θέλει ὅλος ὁ κόσμος νὰ τρώγῃ, καὶ ἐὰν ἡρνούμην νὰ φάγω ὅ, τι μὲ προσφέρωσιν, ἤθελον μὲ βιάσει νὰ φάγω. Καλῆτερα ἤμην εἰς τὴν φυλακὴν, διότι ἡδυνάμην νὰ μείνω νηστis ὅσον ἤθελον, καὶ δὲν εἶχον κρέας παρὰ δις τῆς ἐβδομάδος».

Ἡ τροφὴ τοῦ νοσοκομείου Salpêtrière, τροφὴ πενιχρὰ, εἶναι λοιπὸν διὰ τὴν Μαργαρίταν πολυτέλεια καὶ ἀφορμὴ ἀμαρτήματος, τοῦ τῆς λαιμαργίας.

Βασανίζεται δὲ ἡ Μαργαρίτα καὶ ὑπὸ ἄλλων παραλόγων ἰδεῶν.....

Πλὴν ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον ἀναπαύει αὐτὴν, τὰ δάκρυα. Ἡ Μαργαρίτα κλαίει σιγαλῶς, ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε, μίαν ἢ δύο μόνον ὥρας καθ' ἐκάστην, ἀλλ' ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν κλαίῃ, τὰ δάκρυα παρηγοροῦσιν αὐτὴν.

Καὶ μίαν ἄλλην ἔχει παρηγορίαν. Ὁ σύζυγός τῆς, γέρων ἤδη καὶ σχεδὸν διωρθωμένος ἀπὸ τῶν ἐλαττωμάτων του, ὅταν ἔχῃ ὀλίγα λεπτὰ, ἔρχεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὰ προσφέρει εἰς τὴν Μαργαρίταν. Χρησιμεύουσι δὲ ταῦτα δι' ἀγορὰν ταμβάκου, ὅστις εἶναι αὐτῇ ἀναγκαῖότερος τοῦ ἄρτου. Ὅτε ἀπαντήσετε ἀνὰ τὴν πόλιν ἄνθρωπον ῥακενδύτην καὶ βρωμερὸν ὡς τὴν λάσπην, καταβεβλημένον ὑπὸ τοῦ γήρατος καὶ φέροντα ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ στίγματα παλαιῶν κακῶν ἔξεων, ἐὰν οὗτος σὰς ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, δώσατε αὐτῷ· δώσατε, διότι ἐν αἰσθημα συμπαθὲς ἐμφωλεύει ἴσως εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας του, ἴσως ἔχει γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν θέλει νὰ φέρῃ ἐνδειξίαν τινα μεταμελείας, ἴσως τὴν ἐλεημοσύνην τὴν ὁποῖαν ζητεῖ, προσωριμῶς ἔχει νὰ φέρῃ πρὸς τὴν ἀτυχῇ Μαργαρίταν.

Η ΑΓΙΑ ΛΟΥΚΙΑ

Τίς ἀγνοεῖ τὸ ποιητικὸν τοῦτο ὄνομα; Ἐὰν ἡ Νεάπολις ἦναι ποιητικὴ, ἡ Ἀγία Λουκία (Santa Lucia) εἶναι ἡ ποιήσις τῆς ποιήσεως. Ὑπάρχουσιν ὥραι, καθ' ἃς καὶ ἡ θορυβώδης Νεάπολις φαίνεται κεκηκυῖα καὶ καθεύδουσα· ἀλλ' ὑπάρχει ὁδὸς τις τῆς πόλεως, ἥτις οὐδέποτε ἡσυχάζει, ὅπου ἡ σιωπὴ εἶναι ἀγνωστος, μεγάλη τις ἀρτηρία, ὅπου τὸ αἷμα σφύζει συνεχῶς καὶ εὐρώστως μέχρι πυρετικῆς ἐξάψεως. Ἡ ὁδὸς αὕτη φέρει τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Λουκίας, καὶ ἀποτελεῖ εἰδὸς τι νήσου ἐπὶ τῆς χέρσου, ζῶσα ζωὴν ἰδίαν καὶ ἐξαιρετικὴν. Πρὸς τὴν ξηρὰν βλέπει τις μίαν μόνον μακρὰν σειρὰν οἰκιῶν, ἐστηριγμένην ἐπὶ λόφου, ὅστις ὑπῆρξεν ἡφαίστειον, ὅπως οἱ πλείστοι λόφοι τῆς

Παρθενόπης. Ἡ σειρὰ αὕτη εἶναι ἄτακτος, ἀνώμαλος, ἀναβαίνει, καταβαίνει. Ἀλλὰ μὲν θύραι ἀνέρχονται εἰς ὕψος· ἄλλαι δὲ κρύπτονται εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς. Ποῦ μὲν ὁ τοῖχος ἔχει χροῖα ἐρυθρὴν, ποῦ δὲ κίτρινον, ποῦ δὲ ὅλα τὰ χρώματα καὶ οὐδέν. Ἡ ὁδὸς αὕτη διατέμνεται καθέτως ὑπὸ πέντε κοιλωμάτων, ὧν ἡ ἀντίθετος ἀκρὰ δὲν ἔχει διέξοδον, λήγουσα εἰς τὸν λόφον, καὶ ἐκ τῆς παραλίας βλέπει τις εἰς τὸ ἀνῆλιον ἐκεῖνο βάθος ἀμυδρὸν λύχνον καίοντα ἐνώπιον Παναγίας. Ἀλλοτε αἱ οἰκίαι συνεκινῶνουν ἀνωθεν δι' ἐναερίων γεφυρῶν· ἀλλ' ἀπὸ τινος ἐξελίπεν ἡ πρωτότυπος αὕτη συγκοινωνία. Ἀλλ' ἐξ ἀμνημονεῦτων χρόνων κρέμονται πάντοτε κακοπλυμένα ῥάκη πάντων τῶν σχημάτων καὶ χρωμάτων. Ἀλλὰ συγχρόνως διακρίνει τις καὶ ἄνθη καὶ βασιλικούς· ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τῶν ἀσκεπῶν ὑπερφῶν, κατὰ τὰς θερμὰς ἐσπέρας, καὶ ὁμίλους χορεύοντας μετὰς καστανιέτας.

Ἀλλὰ πρὸς τί ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν οἰκιῶν; Οἱ Λουκιανοὶ καὶ αἱ Λουκιανῆς ἔχουσιν ἀπόλυτον περιφρόνησιν πρὸς τὴν οἰκίαν. Ὑπὸ τὴν στέγην πᾶσχουσι πνιγμόν. Προτιμῶσι τοὺς δρόμους, τὸν ἀνοιχτὸν ἄερα, τὴν θάλασσαν. Αἱ γυναῖκες εὐδαιμονοῦσι ψηφόμεναι κατὰ γράμμα ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἐχουσι χροῖα προσώπου μελάγχρουν ἐρυθρωπὸν, σχεδὸν πυρῶδες, ὀφθαλμοὺς λεοντώδεις, εὐγενεῖς καὶ ὑπερήφανον τὸ βλέμμα, ἐπηρμένην τὴν ῥίνα, τοὺς ῥῶθυνας φρίσσοντας, τοὺς ὀδόντας σμικροὺς καὶ συνεσφιγμένους, καὶ στόμα πλατὺ καὶ ἀλαζονικόν, δι' οὗ ὁμιλοῦσι μεγαλοφώνως καὶ ὀργίλως. Ἐπὶ τῆς κόμης φέρουσιν μικρὸν ἀργυρὸν κτένιον, στολίζουσι δὲ τὰ ὦτα διὰ ψευδομαργαριτῶν τόσον ὀγκωδῶν, ὥστε διὰ νὰ μὴ σχισθῇ ὁ λοβὸς ἀναγκάζονται νὰ στηρίζωσι τὰ ἐνώτια διὰ κλωστῆς. Τὰ δάκτυλα εἶναι πλήρη χρυσῶν δακτυλιδίων καὶ τὰ ἀνοικτὰ ὑποδήματά των ἐστολισμένα δι' ἐρυθρῶν ἢ πρασίνων ταινιῶν, διότι ἐν γένει ἀγαπῶσιν ὅ, τι ἐπιδεικτικὸν καὶ ἀνθηρόν. Καὶ ταῦτα μὲν φαίνονται· ἀλλ' ὅ, τι δὲν φαίνεται εἶναι μικρὸν ἐγχειρίδιον ὑπὸ τὴν ζώνην, ὅπερ ὁ μὲν σπανίως μεταχειρίζονται, διότι τὸ κύριον ἀμυντικὸν καὶ ἐπιθετικὸν ὅπλον των εἶναι τὸ χονδρὸν σανδάλιον των. Οἱ ἄνδρες εἶναι ὑψηλοὶ, μελαχροinoi, ἰσχυροὶ, ἔχοντες τὰς κνήμας ξηρὰς καὶ νευρώδεις, τὰς χεῖρας μακρὰς καὶ εὐκνήτους. Ὅμιλοῦσιν ὀλίγον, καπνίζουσι τὴν μικρὰν ναυτικὴν πίππαν, καὶ στρέφουσι συχνάκις πρὸς τὴν θάλασσαν βλέμμα ἀπλανές καὶ ὕαλινον, ὅπου διακρίνει τις τὴν ἑλλειψιν παντὸς διανοήματος. Τὰ παιδία τρέχουσι καὶ φωνάζουσιν ἡμίγυμνα, κοιμῶνται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, στηρίζοντα χαριέντως τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος. Ἐχουσι τοὺς χαρακτῆρας λεπτοὺς, τὴν κόμην φρυγανώδη, τὰ μέλη ζωγραφικῶς στοργγύλα· τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ταχύτης τῶν κινήσεών των, ὥστε νομίζει

τις ὅτι δὲν εἶναι ἔμψυχα ὄντα, ἀλλὰ παιγνίδια. Κατὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ τὸ μικροπόριον κάμνει εὐθύμως τὴν ἐργασίαν του. Μία μήτηρ, κρατοῦσα εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς τὸ τέκνον τῆς, μαγερεύει ἐντὸς θαλασσίου ὕδατος τοὺς πολυπόδας, οὓς τόσον δρέγονται οἱ νεαπολιτάνοι. Ἄλλη γυνὴ φουσᾷ τὸ πῦρ, ὅπου ψήνονται ἐδέσματα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων γλύφουσι τὰ δάκτυλα τὰ παιδιά. Μεγαλοπρεπὴς νεανὶς πωλεῖ ἐπὶ χολῆς τραπέζης σπόρους πεπονίου, κουκία καὶ ἄλλα τοιαῦτα δρεκτικά. Πρὸς τὴν παραλίαν εἶναι τὰ περίφημα θρανία, ὅπου κεῖνται πρὸς πώλησιν οἱ θαλάσσιοι καρποί, κατὰ τὴν νεαπολιτανὴν ἔκφρασιν, παντοειδῆ ὀστρακὰ, ἐρυθρά, σαρκώδη, μαργαρώδη, κινουντα εἰσέτι τοὺς στρεβλοὺς πόδας των. Οἱ πωληταὶ κραυγάζουσι μεγαλοφώνως τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἐμπόρευμα, περιπατοῦσι, καπνίζουσι, τραγωδοῦσι. Εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ περιφέρονται κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρὸς αἱ νεάνιδες ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς, προσκρούουσαι πρὸς τοὺς διαβάτας καὶ ἀπενίζουσαι πρὸς αὐτοὺς ἀσκαρδαμυκτὶ μετὰ περιφρονήσεως.

Δύο πλατεῖαι κλίμακες ἀγούσιν εἰς τὴν κάτω ὁδὸν, ὅπου ὑπάρχει ξενοδοχεῖον μὲ πολλὰς τραπέζας, πολλὰ φῶτα, πολλὰ ἄνθη καὶ ἀμφίβολα ἀσημικά. Τὸ νὰ δειπνήσῃ τις εἰς τὴν Ἀγίαν Λουκίαν εἶναι καθήκον, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐκτελέσῃ πᾶς ξένος. Καὶ μέχρι τῆς πρώτης ἀνμείνη τις, εἶναι ἀδιακόπως περιτριγυρισμένος ὑπὸ ἐπαίτων, μουσικῶν καὶ πωλητῶν, διότι εἰς τὴν Ἀγίαν Λουκίαν κοιμῶνται ὅλας τὰς ὥρας πλὴν μόνον τῆς νυκτός. Ἐκεῖ πλησίον εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ θειώδους ὕδατος. Παρὰ τὴν ἀκτὴν εἶναι παρατεταγμένη σειρά ἐδρῶν, ὅπου κάθηνται οἱ πίνοντες. Αἱ Λουκιανὲς ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦ ἐμπορεύματος τούτου, ὅπερ προσφέρουσιν ἐντὸς πορωδῶν πηλίνων ἀγγείων, ἅτινα ἐν τῷ νέφει τούτῳ κόσμῳ παρίστανται ὡς πομπικὰ ἀνάνησις. Ἡ προσφορά γίνεται ἀποτόμως, ἀνευ περιποιήσεων, σχεδὸν διὰ τῆς βίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐξ ἡ ἐπὶ τὰ ἀσχολοῦνται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, ὑπάρχει μετὰ αὐτῶν σφοδρότατη ζήλοτυπία. Προσπαθοῦσι νὰ ἀρπάσωσιν ἡ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην τοὺς ἀγυραστάς. Συχνάκις ὑβρίζονται ἐνίοτε δὲ ἀντηγεῖ καὶ κἀνὲν ῥάπισμα. Ἀλλὰ μετὰ τινος στιγμῆς, συμφιλιοῦνται, τακτοποιοῦσι τὰς κόμας των καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον μανδύλια, καὶ ἐτοιμάζονται νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν σκηνὴν μετὰ μίαν ὥραν.

Μετ' ὅλην ὁμῶς τὴν φαινομένην ταύτην ἀγριότητα, κατὰ βάθος εἶναι ἀγαθαὶ καὶ ἀφελεῖς φύσεις. Ὅταν βλέπωσι παιδιά, τὰ θωπεύουσιν ὅταν βλέπωσι ζεῦγος ἐρωμένων, μειδιῶσιν ὅταν βλέπωσι νεονύμφους, τοῖς ἀπευθύνουσι μυσίας εὐχὰς ἐν τῇ εἰκονικῇ αὐτῶν διαλέκτῳ. Βεσπεραν τινὰ ἐξυλοκόπησαν τὸ Δημαρχεῖον ἐν τῷ προσώπῳ ἐνὸς κλητῆρος, ὅστις ἀπεπειράθη νὰ ἐ-

πιβάλῃ τὴν τάξιν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἔδωκαν δύο φράγκα εἰς τὴν μητέρα τοῦ παθόντος, ἥτις ἤλθε νὰ παραπονεθῇ. Κατὰ τὸ θέρος, ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς ἀκτῆς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀμαξαὶ ξύλιναι, φέρουσαι τὸ πλῆθος εἰς τὰ ῥυπαρὰ δωμάτια τῶν λουτρῶν. Τὴν νύκτα λύνονται αἱ λέμβοι καὶ ἐγκαταλείπονται εἰς τὰ κύματα τοῦ κόλπου. Τότε δύναται τις νὰ σπουδάσῃ ὑπὸ πᾶσας αὐτῆς τὰς ἐπόψεις τὴν φλογερὰν μεσημβρινὴν ζωὴν. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά ἔχουσιν ἐντὸς τῆς κεφαλῆς εὐθυμον ἀκτῖνα ἡλίου, ἥτις κρατεῖ αὐτὴν ἐν διηνεκεί ἐξάψει. ἔχουσιν εἰς τὰς φλέβας ποσότητά τινα ἀραβικοῦ αἵματος, ἥτις τοὺς καθιστᾷ νευρικοὺς καὶ εὐερεθίστους. Μεθύνονται συνεχῶς ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐθυμίας. Τὸ ὑγιὲς ἄρωμα τῆς θαλάσσης, τῶν φυκῶν, τῶν ὀστράκων ἢ βαρεῖα ὁσμὴ τῆς θειώδους πηγῆς καὶ τῶν ἐν ὑπαίθρῳ μαγευομένων φαγητῶν, ἀφθόνως ἡρτυμένον δι' εὐδῶν γόρτων, αὐτοὺς εἶναι ὁ οἶνος τῶν κατοίκων τῆς εὐδαίμονος συνοικίας, διότι οὐδέποτε πίνουσι. Ἀγαπῶσι πρωτῶς καὶ σφοδρῶς. Τὸν ἔρωτα ἀποκαλοῦσι τὸ πάθος καὶ εἶναι ζηλότυποι καὶ πιστοί. Νυμφεύονται μετὰ ζύ των, χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐξέλθωσι τῆς συνοικίας, ὡς εὐγενεῖς ἀποστρεφόμενοι τὴν ἐπιμιξίαν. Ἀγαπῶσιν ἀκόμη τὴν θάλασσαν, τὴν λέμβον, τὸν δρόμον καὶ τὸ βουνόν. Σέβονται πρῶτον τὴν Ἀγίαν Λουκίαν, ἔπειτα τὴν Παναγίαν καὶ τελευταῖον τὸν Θεόν. Προσεύχονται μεγαλοφώνως καὶ γονυπετεῖς μετὰ χειρονομιῶν ζωηροτάτων. Κοιμῶνται ὑπὸ τὸν ἥλιον, τρώγουσιν ὀλίγον, τραγωδοῦσι πολὺ, φωνάζουσι πάντοτε, ἀγνοοῦσι τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν στέργουσι νὰ ὑπηρετῶσι, δὲν λέγουσι πρὸς τοὺς διαβάτας ἐξοχώτατε, γηράσκουσι ταχέως, ἀποθηνήσκουσιν ἀργά. Εἶναι, ἐνὶ λόγῳ, ἀμαθεῖς, ὑπερήφανοι, γενναῖοι, δεισιδαίμονες... καὶ εὐτυχεῖς. Εἰκοσάκις τῆς ὥρας ὁ πολιτισμὸς διέρχεται τὴν ὁδὸν των ὑπὸ σχῆμα ἱπποσιδηροδρόμου. Διέρχεται, ἀλλὰ δὲν μένει.¹

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ οἰκοδόποινα κύπτουσα ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν κῆπον βλέποντος παραθύρου ἀναπνέει τὸ ἄρωμα τῶν ἀνθῶν, ἅτινα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ποτίζει ὁ κηπουρός.

Ἀΐφνης συνοφρυοῦται, διότι ὁ οὐρανὸς αἰφνιδίως θολοῦται καὶ ὁ ὀρίζων σκοτίζεται.

— Πάλιν βροχὴν! ἀναφωνεῖ. Μαρία!

— Τί ἀγαπᾷτε, κυρία;

— Πήγαινε νὰ ἰδῇς ἂν κατέβῃ τὸ βαρόμετρον.

Ἐξέρχεται ἡ Θεοραπινὶς καὶ παρευθὺς ἐπαυελθοῦσα λέγει μετὰ θάρρους.

— Ὅχι, κυρία, δὲν εἶνε καταιγασμένον, κρέμεται ὡς τὸ καρφί. *

1. Ημεῖς α.

Ἐν τῷ ξενοδοχείῳ.

Κύριος τις. Ἄκουσ' ἐδῶ.

Θεράπων. Προστάξατε.

— Χάρτινον ἀστακὸν μοῦ ἔφερες νὰ φάγω;

— Ἀ! Κατὰ λάθος θὰ εἶνε ἀπ' ἐκείνου τοῦ βάζομεν ὡς τὸ παράθυρο νὰ φαίνεται γιὰ δείγμα πῶς ἔχομεν καὶ ἀσκαούς. Ἄν ἀγαπᾷτε, ἀμέσως νὰ σᾶς τὸν ἀλλάξωμεν.

Πῶς σᾶς φαίνεται τὸ ἂν ἀγαπᾷτε τοῦτο;

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχοῦ.]

322.

Μόνον οἱ ἄξιοι καταφρονήσεως φοβοῦνται τὴν ἐκ τῶν ἄλλων καταφρόνησιν.

323.

Οὐχ ἥττον τῶν τοῦ ἀνθρώπου κτημάτων ἡ σοφία αὐτοῦ ἔρμαιον εἶνε τῆς τύχης.

324.

Ἡ ζήλοτυπία φιλαυτίας μᾶλλον ἢ ἔρωτος μετέχει.

325.

Πολλάκις τὸν ἐν λύπαις παρηγορεῖ ὁ κάματος, ὅταν ὁ μὴ ἀρκούντως ἰσχυρὸς αὐτοῦ νοῦς ἀδυνατῇ νὰ παρηγορήσῃ αὐτόν.

326.

Τὸν ἀνθρωπὸν ἀτιμᾷ πλεῖστον ἢ πράξις ἡ καταγέλαστος ἢ ἡ πράξις ἡ ἀτιμος.

327.

Ὁμολογοῦμεν τὰ μικρὰ ἡμῶν ἐλαττώματα, διὰ νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κόσμον ὅτι στερούμεθα μεγάλων.

328.

Ἀδιαλλακτότερος τοῦ μίσους εἶναι ὁ φόβος.

329.

Ἐνίοτε νομίζει τις ὅτι βδελύσσεται τὴν κολακίαν, κυρίως ὁμῶς τοὺς τρόπους τῶν κολακῶν ἀποστρέφεται.

330.

Ὁ ἀγαπῶν συγχωρεῖ τοῦ ἀγαπωμένου τὰ σφάλματα.

331.

Πρὸς τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ δυσκολώτερον μένει τις πιστὸς, εὐδοκίμων παρ' αὐτῇ, ἢ κακὰ ὑπ' αὐτῆς πάσχω.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

* Ὡς ὁ ἥλιος, ὁ ἀναλύων τὸν κηρὸν καὶ σκληρύνων τὸν βόρβορον, ὁ χρυσὸς ἀναπτύσσει τὰς μεγάλας ψυχὰς καὶ σκληρύνει τὰς πονηρὰς καρδίας (Rivarol).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

* Ἐν τινι τῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπῆρχεν ὑπάλληλος νέος τὴν ἡλικίαν προαχθεὶς εἰς ἐπίζηλον θέσιν διὰ μόνης τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς φιλοπονίας του, ὥστε μετὰ τρι-

τίαν ἐγένετο διευθυντὴς τοῦ καταστήματος.

Ἡμέραν τινὰ μᾶτην ἀνέμειναν αὐτὸν οἱ προϋστάμενοί του τὸ πρότυπον τῶν ὑπαλλήλων εἶχεν ἀφανισθῇ ὡς σκιά, παραλαβὼν μεθ' ἐαυτοῦ διακοσίας χιλιάδας δολλαρίων, τουτέστιν ἐν περὶπου ἑκατομμύριον δραχμῶν.

Τί δὲ νομίζετε ὅτι ἐποίησαν οἱ προϋστάμενοί του; Βεβαίως φαντάζεσθε ὅτι ἐχάλασαν τὸν κόσμον, γνωστοποιήσαντες τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ὑποσχόμενοι ἀμοιβὴν ἀνάλογον; Οὐδὲν τούτων.

Ἀλλὰ τί;

Ἐφρόντισαν πρώτιστα πάντων νὰ ἀνακαλύψωσι τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τοῦ κλέπτου, πρὸς ὃν ἀπέστειλαν τοιαύτην τινὰ ἐπιστολήν.

«Φίλτατε,

» Ὡς ἄνθρωπος νουνεχὴς θὰ ἐφρόντισας βεβαίως νὰ ἐξασφαλίσῃς τὰ χρήματά σου διὰ τοῦτο καὶ ἐνομίσαμεν περιττὸν νὰ ὑποβαλλώμεθα εἰς ματαίαν δαπάναν κυνηγοῦντές σε. Πλὴν δὲ τούτου θὰ ἐβλάπτετο ἡ ἐμπορικὴ ἡμῶν ὑπόληψις, ἐὰν ἐπεσεῦδομεν τὴν σύλληψίν σου, ἀφίνομεν πλέον ὅτι μετὰ τὴν ἀποφυλάκισίν σου θὰ ἔχῃς καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ μᾶς ζημιώσῃς διαγωνιζόμενος πρὸς ἡμᾶς. Τέλος δὲ ἵνα ὁμολογήσωμεν τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν, ἔχομεν ἀνάγκην ἀπόλυτον τῶν γνώσεών σου καὶ τῆς περὶ τὸ ἐμπόριον πείρας σου.

» Ταῦτα λοιπὸν ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν σοὶ προτείνομεν τὰ ἑξῆς

» α' Νὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὸ κατάστημά μας οὐχὶ πλέον ὡς ὑπάλληλος, ἀλλὰ ὡς συνέταιρος.

» β' Αἱ διακοσαὶ χιλιάδες δολλαρίων τὰς ὁποίας ἔλαβες ὡς δάνειον, θὰ καταχωρισθῶσιν εἰς τὰ βιβλία μας ὡς δωρεὰ, ἥτις βεβαίως σοὶ πρέπει.

» γ' Ὁ μισθός σου θὰ αὐξηθῇ.

» Ἐὰν συμφωνῇς εἰς τὰς προτάσεις μας ταύτας, ὑπογράψον τὸ ἔγκλειστον συμφωνητικὸν καὶ μὴ βραδύνῃς νὰ ἔλθῃς. Ἐγχεῖς δὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς ἡμῶν ὅτι οὐδεὶς θὰ σ' ἐνοχλήσῃ τὸ παραμικρόν».

Ὁ ὑπάλληλος συνέταιρος σπεύσας ἤλθε, καὶ οἱ συνέταιροί του ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἀνοικταῖς ἀγκάλας. Εἶνε δὲ τὴν σήμερον διευθυντὴς ἐμπορικοῦ τίνος οἴκου τῶν πρωτίστων καὶ ἀξιολογωτάτων τῆς ὑψηλότητος.

Ἀμερικανικὸς ὄντως τρόπος διεξαγωγῆς ὑποθέσεως, ἥς ἡ λύσις θὰ προσκάλει δαπάνας πλείστας ὅσας καὶ χρόνον καὶ χρημάτων, οὐχ ἥττονος δὲ ψυχικῆς ταραχῆς αἰτία θὰ ἐγένετο. Ἀλλ' ὁ Ἀμερικανὸς, βλέπετε, τιμωρεῖ καὶ διορθώνει τὸν ἄπιστον ὑπάλληλον, χωρὶς καὶ νὰ παύσῃ ὠφελοῦμενος ἐκ τῆς πείρας καὶ τῶν γνώσεών του.

Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, βλέποντες τὸν μύρμηκα μετὰ πολλῆς σπουδῆς πᾶν εἶδος τροφῆς συλλέγοντα, νομίζουσιν ὅτι τὸ ζωῦφον αὐτὸ ἀποταμιεύεται ἐν ὥρᾳ θέρους τὰ πρὸς τροφήν ἐπιτήδεια, τὸ ἄφορον καὶ τὰ ψύχη τοῦ χειμῶνος προβλέπον. Ἀπατῶνται ὁμῶς, διότι ὁ μύρμηξ οὔτε ἀποταμιεύεται τι, οὔτε καταναλίσκει τι ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, ναρκούμενος ὡς καὶ τὰ πλείεστα τῶν ἐντόμων κατὰ τὴν χειμερινὴν τοῦ ἡλίου πορείαν.

«Επὶ τῆς καλλονῆς τῶν γυναικῶν καὶ πάλαι καὶ ἄρτι ἐγράφη δολόκληρος φιλολογία, ἀλλ' ὡς φαίνεται ἡ ὑπόθεσις δὲν ἐξηγητήθη. Ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι σπουδαίας τινὸς ἐφημερίδος εὐρηγνται αἱ ἐξῆς παρατηρήσεις. «Οὐδεμία γυνὴ ὑπάρχει οὔτε ἀπολύτως ὡραία, οὔτε ἀπολύτως δυσειδής. Ἡ γυναικεία καλλονὴ ἐξήρηται ἐκ τῆς ἰδιαίτερας ἐκάστου παρατηρητοῦ φιλοκαλίας. Τὴν χρυσόχρουν κόμην λ. χ. οἱ μὲν ὑπολαμβάνουσιν ἀκρότητα γυναικείου κόσμου, οἱ δὲ ὑποκείμενον ἐδελυγμίας. Τὸ αὐτὸ ρητέον περὶ κόμης ξανθῆς ἢ μελαίνης. Ἀκριβεῖς αἰσθητικοὶ ἢτοι καλλιλογικοὶ κανόνες δὲν ὑπάρχουσιν. Ἰσχύει δὲ ἐνταῦθα, εἴπερ ἄλλοθί που, τὸ τοῦ Ἑλληνος φιλοσόφου «πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος». Ἀμαρτάνει λοιπὸν ὁ λέγων «ἡ δὲ ἡ γυνὴ εἶναι ὡραία», ὁφείλει δὲ μάλλον νὰ λέγῃ «φαίνεται μοι ὡραία ἢ ἀρέσκει μοι». Τὸν κανόνα τοῦτον ἀπόδοκιμάζουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ αὐταὶ αἱ γυναῖκες, αἱ πολλάκις ἐπιχειρήσασαι νὰ συντάξωσι πραγματείας περὶ τῆς ἑαυτῶν καλλονῆς. Ἡ εὐφροεστάτη Μαργαρίτα Ἀγγουλεμίου π. χ. ἔγραψεν· «Εἰς τὴν γυναικείαν καλλονὴν ἀπαιτοῦνται τρία λευκά, ἐπιδερμίδς, ὀδόντες, χεῖρες· τρία μέλανα, ὀφθαλμοί, βλεφάρρα, ὄφρυς· τρία ἐρυθρά, χεῖλη, παρειαί, ὄνυχες· τρία μακρά, σῶμα, κόμη, χεῖρες· τρία βραχέα, ὀδόντες, ὄτα, πόδες· τρία λεπτά, δάκτυλοι χεῖλη, τρίχες· τρία εὐρεά, στήθη, μέτωπον, μεσόφρυον. Ἐκ τῶν ἐνὸς καὶ εἰκοσι τούτων στοιχείων δυνατὸν ν' ἀπαρτισθῇ βεβαίως γυνὴ καλή, ἀρέσκουσα τῷ δεῖνι ἢ δεῖνι, ἀλλ' οὐχὶ καλοῦ πρότυπον τοῖς πᾶσιν ἀσπᾶσιον.

«Ἡ γενναιοδωρία τῶν Βορειαμερικανῶν, ὑποκειμένου ἰδίως λόγῳ περὶ ἰδρύσεως ἐκπαίδευτηρίων, εἶναι ἀπαράμιλλος, οὐδεὶς δὲ ὁ ἀγνοῶν ὅποσα μυθώδη χρημάτων ποσὰ ζῶν ἐχορήγησε καὶ ἀποθανῶν κατέλιπεν ὁ μεγαλόδοξος Πηθόδου ὑπὲρ τῶν ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις πανεπιστημίων καὶ βιβλιοθηκῶν. Ἐφάμιλλος τῷ Πηθόδου ἀνεδείχθη ὁ μυριάπλουτος τραπεζίτης Βάνδερβιλτ, ὁ ἰδρυσάμενος καὶ προικίσας τὸ ἐν Νασβίλ πανεπιστήμιον. Τοῦ Βάνδερβιλτ ὁ υἱὸς, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς τὴν πατρίαν ἐλευθεριότητα, ἐδωρήσατο ἐσχάτως εἰς τὸ αὐτὸ πανεπιστήμιον πεντήκοντα μυριάδας φράγκων. Ὁ Βάνδερβιλτ εἶναι ὁ Κροῖσος τῆς Ἀμερικῆς· ἔχει 27,706 ὑπαλλήλους, ὧν ὁ ἐτήσιος μισθὸς ἀνέρχεται ἐν συνόλῳ εἰς 70,600,000 φράγκων.

«Ὁ Μαυρίκιος Βούς, ὁ πρῶτος ἰδιαίτερος γραμματεὺς καὶ βιογράφος τοῦ Βίσαρκα, δημοσιεύει καὶ αὐθις χαρακτηριστικώτατα ἀποφθέγματα τοῦ δαιμονίου ἀνδρός. Κατ' αὐτὸν, ὁ ἀρχικαγκελάριος ἔχει πολλάκις στιγμαὺς μελαγχολίας, καθ' ὅς δὲ δεικνύται λίαν δυσηρεστημένος ἐκ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ πράξεων. Οὕτως ἄπαξ ἐν ὁμηγύρει φίλων ὡμολόγησεν ὅτι ἐκ τοῦ πολιτικοῦ του

σταδίου ὀλιγίστας ἐπορίσθη χαρὰς καὶ οὐδένα κατέστησεν ἀληθῶς εὐτυχῇ, οὔτε ἑαυτὸν, οὔτε τὴν οἰκογένειάν του, οὔτε ἄλλους. Οἱ περιεστώτες διεμαρτυρήθησαν. Ὁ πρίγκιψ ὅμως ἐξηκολούθησε λέγων· «Ἄπ' ἐναντίας, πολλοὺς κατέστησα δυστυχεῖς. Ἄνευ ἐμοῦ δὲν θὰ διεξήγοντο τρεῖς μεγάλοι πόλεμοι, δὲν θὰ ἐφονεύοντο 80,000 ἄνδρες καὶ δὲν θὰ ἐπένθουν μυριάδες γονέων, χηρῶν καὶ ὀρφανῶν. Καὶ περὶ τούτων μὲν θὰ λογαριασθῶ μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἀληθῇ χαρὰν σπανίως ἡσθάνομαι· λύπας δὲ μόνον καὶ φροντίδας ἐποτίσθημι».

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πολλοὶ εἰσὶν οἱ πάσχοντες ἀνορεξίαν, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τῶν κατοικούντων τὰς πόλεις. Ὅτινα δὲ διεγείρωσι τὴν ὄρεξιν, προστρέχουσι συνήθως εἰς πνευματώδη ποτὰ, τὰ λεγόμενα ὀρεκτικά, ὧν χρῆσιν ποιοῦνται τινες ἐκ συνήθειας, καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. Τὰ ποτὰ ταῦτα εἶνε λίαν βλαβερὰ, ὡς ἐρεθίζοντα τὸν κενὸν σῶμα διὰ τῆς εἰς αὐτὸν εἰσαγωγῆς οἰνοπνεύματος μάλλον ἢ ἥττον πυκνοῦ. Τινὰ δὲ τῶν ὀρεκτικῶν τούτων, ἰδίᾳ τὸ ἀψίνθιον (absinthe), προξενοῦσι σοβαρωτάτας νευρικὰς παθήσεις.

Πρὸς χρῆσιν τῶν γυναικῶν παρασκευάζονται ὀρεκτικά εἰς βάμματα ἢ εἰς οἶνους, ἅτινα κινῶσι μὲν τὴν ὄρεξιν ὡς ἀνέχοντα οὐσίας πικρὰς, π.χ. κίαν ἢ γεντιανὴν, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως συνεπάγονται καὶ πολλὰ ἄτοπα, οἷον πικρότητα τοῦ στόματος, ἐρυγὰς (ρεψίματα) ὀχληροτάτας, ἐξάψεις τοῦ προσώπου τοσοῦτον δυσάρεστους εἰς τὰς κυρίας καὶ ἄλλας τοῦ σώματος διαταράξεις ἐν τέλει τοῦ γεύματος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει προτιμότερον εἶνε νὰ λαμβάνῃ τις τὰς πικρὰς οὐσίας εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἐξ ὅλων τῶν πικρῶν οὐσιῶν ἡ δραστικωτάτη ἄμα καὶ ἀβλαβής εἶνε ἡ πικρὰ κουασία (quassia amara). Ῥινήματα τοῦ ξύλου αὐτῆς ὀλίγα ἐμβάλλονται ἀφ' ἐσπέρας εἰς ποτήριον περιέχον 30-50 δραμμ. κοινοῦ ὕδατος, ὅπερ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν πίνεται πρὸ τοῦ γεύματος. Κατασκευάζονται δὲ καὶ ποτήρια ἐκ ξύλου κουασσίας, εἰς ἃ ἀφ' ἐσπέρας ἐγγεόμενον ὕδωρ γίνεται ἱκανῶς πικρὸν εἰς χρῆσιν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἡ πικρὰ κουασία ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ κινή τὴν ὄρεξιν χωρὶς νὰ διαταράττῃ τὴν κοιλίαν.

Προκειμένου ὅμως περὶ χρήσεως ὀρεκτικῶν μετὰ τῆς ἀνωτέρω συμβουλῆς ἃς μὴ λησμονῇ τις καὶ τὸ ἐπόμενον ἀνέχδοτον.

Ἡρώτησέ τις τὸν Ῥικάρδ ὁποῖαν γνώμην ἔχει περὶ τῆς ῥακῆς.

— Κακίστην, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιφανὴς ἱατρός.

— Καὶ ὅμως ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν.

— Πιθανόν· νομίζω ὅμως ὅτι τίποτε δὲν πρέπει τις νὰ ἀκοίγῃ... μὲ ἀντικείμενα.